

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Australian välillä tehdyn puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi elokuussa 2017 Manilassa allekirjoitetun Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Australian välillä tehdyn puitesopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Australian kanssa tehty sopimus on luonteeltaan sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä.

Puitesopimus vastaa keskeiseltä sisällöltään pitkälti EU:n aiemmin tekemiä kumppanuussopimuksia. Sopimuksen tavoitteena on edistää EU:n ja Australian yhteistyötä laaja-alaisesti ja siinä käsitellään useita yhteistyöaloja. Sopimus muodostaa pohjan kaikille tuleville alakohtaisille sopimuksille ja luo EU:n ja Australian suhteille vakaan oikeudellisen perustan.

Puitesopimuksessa ilmaistaan konkreettisesti EU:n ja Australian yhteisiä arvoja poliittisesti sitovilla lausekkeilla, jotka ovat keskeinen osa kaikkia vastaavanlaisia EU:n kumppanimaiden kanssa tehtyjä sopimuksia.

Euroopan unionilla ja Australialla on pitkäaikainen kokemus yhteistyöstä monilla eri aloilla. Maiden yhteistyösuhde perustuu vuoden 1997 julistukseen suhteista ja useisiin kahdenvälisiin alakohtaisiin sopimuksiin. Vuonna 2008 EU ja Australia hyväksyivät ei-sitovat kumppanuuspuitteet, joissa sovittiin sekä useista välittömästi toteutettavista toimista että pitkäaikaisista tai keskipitkän aikavälin tavoitteista, jotka ryhmiteltiin viiden väljän, yhteistyön laajuutta kuvastavan otsakkeen alle. Lissabonin sopimuksen tultua voimaan nähtiin tarvetta edelleen kehittää EU:n ja Australian suhteita, ja Australia oli ilmaissut kiinnostuksensa suhteiden saattamiseen oikeudellisesti sitovalle tasolle. Tätä varten päätettiin neuvotella puitesopimus, joka kattaa vähintään vuonna 2009 tarkistettuihin kumppanuuspuitteisiin sisältyvät alat. Nämä alat ovat ulko- ja turvallisuuspolitiikka, alueelliset kysymykset (mm. Tyynenmeren asiat), kauppa ja investoinnit sekä kestävä kehitys. Neuvottelut käynnistyivät vuoden 2011 lokakuussa.

Euroopan unioni valmistelee myös neuvottelumandaattia vapaakauppasopimusneuvotteluiden aloittamiseksi Australian kanssa.

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä tarkoitusta varten tarvittavien oikeudellisten menettelyjen saattamisesta päätökseen.

Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

SISÄLLYS

Esityksen pääasiallinen sisältö.....	1
Sisällys.....	2
Yleisperustelut.....	3
1 Johdanto.....	3
2 Nykytila.....	3
2.1 Euroopan unionin ja Australian väliset sopimus- ja kauppasuhteet.....	3
2.2 Suomen ja Australian väliset sopimus- ja kauppasuhteet.....	4
2.3 Nykytilan arviointi.....	4
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	5
4 Esityksen vaikutukset.....	5
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	5
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	6
4.3 Ympäristövaikutukset.....	6
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	6
5 Asian valmistelu.....	6
5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa.....	6
5.2 Asian kansallinen valmistelu.....	7
Yksityiskohtaiset perustelut.....	8
1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön.....	8
2 Lakiehdotuksen perustelut.....	18
3 Voimaantulo.....	18
4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys.....	19
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	19
4.2 Käsittelyjärjestys.....	21
Lakiehdotus.....	22
Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Australian välillä tehdystä puitesopimuksesta.....	22
Sopimusteksti.....	23

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan unionin, myöhemmin EU, ja sen jäsenvaltioiden sekä Australian liittovaltion väliset neuvottelut puitesopimuksesta (*Framework Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Australia, of the other part*) käynnistyivät vuoden 2011 lokakuussa ja ne saatiin päätökseen tammikuussa 2015.

Puitesopimuksessa ilmaistaan konkreettisesti EU:n ja Australian yhteisiä arvoja poliittisesti sitovilla lausekkeilla, jotka ovat keskeinen osa kaikkia vastaavanlaisia EU:n ja sen kumppanimaiden kanssa tehtyjä sopimuksia.

Sopimuksen tavoitteena on edistää EU:n ja Australian välistä yhteistyötä laaja-alaisesti ja luoda suhteille oikeudellisesti sitova perusta. Siinä käsitellään useita yhteistyöaloja suhteellisen yleisellä tasolla. Sopimuksen keskeisiä osa-alueita ovat poliittinen vuoropuhelu ja yhteistyö ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä, yhteistyö talous- ja kauppakysymyksissä, oikeusasioita, vapautta ja turvallisuutta koskeva yhteistyö sekä yhteistyö kestävä kehityksen, energian ja liikenteen aloilla.

Sopimuksessa on myös määräyksiä globaalia kehitystä ja humanitaarista apu koskevasta yhteistyöstä, yhteistyöstä tutkimuksen, innovoinnin ja tietoyhteiskunnan aloilla sekä yhteistyöstä koulutuksen ja kulttuurin alalla.

Sopimus sisältää määräyksen neuvottelu- ja riitojenratkaisumenettelystä, jonka nojalla toinen osapuoli voi keskeyttää tai irtisanoa sopimuksen sen olennaisiin osiin kohdistuneen rikkomuksen seurauksena. Tällaisia olennaisia osia sopimuksessa ovat sen ihmisoikeuksien edistämiseen sekä joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen liittyvät lausekkeet.

2 Nykytila

2.1 Euroopan unionin ja Australian väliset sopimus- ja kauppasuhteet

EU:n ja Australian yhteistyö perustuu vuoden 1997 julistukseen suhteista ja vuonna 2009 tarkistettuihin ei-sitoviin kumppanuuspuitteisiin. Sen lisäksi EU:n ja Australian välillä on voimassa useita kahdenvälisiä alakohtaisia sopimuksia. Niitä ovat esimerkiksi sopimukset, jotka koskevat tiedettä, lentoliikennepalveluita, viinialaa, turvallisuusluokiteltujen tietojen turvaamista, teollisuustuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä, todistusten ja merkintöjen vastavuoroista tunnustamista, ydinvoiman rauhanomaista hyödyntämistä ja lentomat-kustajatietojen vaihtamista. Näihin kuuluvat myös sopimus puitteiden luomisesta Australian osallistumiselle EU:n kriisinhallintaoperaatioihin.

EU ja Australia ovat monissa kansainvälisissä kysymyksissä samanmielisiä ja tekevät yhteistyötä esimerkiksi kehitysyhteistyöasioissa ja humanitaarisessa avussa ja terrorismin vastaisessa toiminnassa, pakolais- ja muuttoliikekysymyksissä, aseiden leviämisen estämisessä, järjestäytyneen rikollisuuden vastustamisessa, ihmisoikeuskysymyksissä ja kansainvälisen sääntöperustaisen maailmanjärjestyksen puolustamisessa. Australia osallistuu myös EU:n kriisinhallintaoperaatioihin. Australialle EU on sen toiseksi suurin kauppakumppani.

Laaja-alainen puitesopimus tiivistää EU:n ja Australian välisiä suhteita ja pohjustaa myös vuoden 2018 aikana käynnistyviksi suunniteltuja EU:n ja Australian vapaakauppaneuvotteluita (Free Trade Agreement, FTA).

2.2 Suomen ja Australian väliset sopimus- ja kauppasuhteet

Suomen ja Australian kahdenvälisen sopimuskentän keskeinen sopimus on kaksinkertaisen verotuksen välttämistä ja veronkierron estämistä koskeva sopimus (SopS 91/2007). Sopimus sairaanhoidon antamisesta tilapäisen oleskelun aikana (ns. vastavuoroinen sairaanhoitosopimus) (SopS 61/1993) on ollut voimassa vuodesta 1993 lähtien ja keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskeva sopimus vuodesta 1994 (SopS 36/1994). Maiden välinen sosiaaliturvasopimus (SopS 36/2009) astui voimaan 2009. Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva sopimus (SopS 24/1985) ja ydinmateriaalin siirtoa Suomen ja Australian välillä koskeva sopimus (SopS 2/1980) on tehty jo 80-luvulla. Viisumivapaus Australian kansalaisille on myönnetty 60-luvun alussa (SopS 4/1961). Lisäksi Suomen ja Australian välillä on voimassa kauppaa-alusten mittakirjojen tunnustamista koskeva sopimus (SopS 41/1963) ja oikeudellisesta menettelystä siviili- ja kaupallisluontoisissa asioissa tehty sopimus (SopS 3/1934).

Suomessa ja Australiassa matkustavien nuorten lyhytaikaisia työmahdollisuuksia on pyritty helpottamaan Suomen ja Australian hallitusten välillä huhtikuussa 2002 tehdyllä työlomajärjestelyjä koskevalla yhteistyöpöytäkirjalla (Memorandum of Understanding relating to Working Holiday Makers, SOP-2432).

Australia on Suomen seitsemänneksi suurin vientimaa Euroopan ulkopuolella. Koneet ja paperi ovat tärkeimmät kategoriat viennissämme Australiaan. Australian kanssa käytävä kauppa on ollut Suomelle ylijäämäistä koko 2010-luvun.

2.3 Nykytilan arviointi

EU:n ja Australian puitesopimuksen tavoitteena on lähentää niin poliittista kuin kaupallistakin yhteistyötä osapuolten välillä. Voimaan astuessaan sopimus tiivistää EU:n ja Australian yhteistyötä laaja-alaisesti. Sopimuksella arvioidaan olevan myönteisiä taloudellisia vaikutuksia Suomelle.

Yhteistyön lisääminen ja sen kehittäminen puitesopimuksen avulla on hyödyllistä, ja sopimuksen tekeminen jatkaa luontevalla tavalla EU:n ja Australian välisten suhteiden kehitystä. Australia on EU:lle ja Suomelle samanmielinen kumppani alueella, jonka merkitys on kasvussa. Puitesopimuksessa on ilmaistu osapuolten yhteiset arvot ja se tarjoaa pohjan EU:n ja Australian välisen yhteistyön ja vuoropuhelun vahvistamiselle.

Suomen ja Australian suhteet ovat erinomaiset. Ne luovat pohjan poliittisen ja kaupallistaloudellisen yhteistyön laajentamiselle. Sopimusta voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

Puitesopimus kattaa useita yhteistyöaloja ja tarkoittaa osapuolten sitoumuksia. Sopimuksen tarkoituksena on lisätä ja syventää osapuolten välistä yhteistyötä. Puitesopimusta täydentää tulevaisuudessa osapuolten välille neuvoteltava vapaakauppasopimus, joka tulee muodostamaan yhdessä puitesopimuksen kanssa yhteisen institutionaalisen kokonaisuuden. Yhteistyön lisääminen ja sen kehittäminen sopimuksen avulla on hyödyllistä.

Oseanian merkitys EU:lle kasvaa, ja Australia on EU:lle tärkeä, samanmielinen kumppani alueella. Puitesopimuksessa on ilmaistu osapuolten yhteiset arvot. Puitesopimus tarjoaa pohjan EU:n ja Australian välisen yhteistyön ja vuoropuhelun vahvistamiselle.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Puitesopimuksen tavoitteena on edistää poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä niin kahdensivustisella, alueellisella, kuin globaalilla tasolla sekä kehittää taloudellisia suhteita osapuolten välillä. Yhteistyö perustuu yhteisille periaatteille, joita ovat demokratian, ihmisoikeuksien, perussvapauksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen.

Puitesopimus sisältää tavoitteet poliittisesta vuoropuhelusta ja yhteistyöstä ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä. Tämä sisältää sitoutumisen demokratian periaatteisiin, ihmisoikeuksiin ja oikeusvaltioon, yhteistyön kriisinhallinnassa, joukkotuhoojien leviämisen estämisessä, pienten ja kevyiden aseiden laittoman kaupan torjumisessa, kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön edistämisessä, terrorismin torjunnassa, alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä sekä yhteistyön kansainvälisen turvallisuuden ja kybertoimintaympäristön aloilla.

Sopimus sisältää myös tavoitteen koordinoita toimia ja kantoja kehityskysymyksissä ja humanitaarisissa avussa.

Talouden ja kaupan alalla sopimus sisältää muun muassa vuoropuhelua ja yhteistyötä talous-, kauppa- ja investointikysymyksissä, julkisissa hankinnoissa, kaupan teknisten esteiden käsittelyssä, terveys- ja kasvinsuojelukysymyksissä, eläinten hyvinvointikysymyksissä, tulliasioissa, teollis- ja tekijänoikeudellisissa asioissa, kilpailupolitiikassa, palvelukauppasioissa, rahoituspalveluissa, veroasioissa, läpinäkyvyyden edistämisessä, raaka-aineisiin liittyvissä kysymyksissä, kauppaa ja kestävä kehitystä koskevissa asioissa, liiketoiminnan edistämisessä, vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan kanssa sekä yhteistyötä matkailun edistämisessä.

Oikeuden, vapauden ja turvallisuuden alalla sopimus sisältää yhteistyön seuraavilla aloilla: oikeudellinen ja lainvalvontayhteistyö, terrorismin ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden sekä korruption torjunta, laittomien huumausaineiden, kyberrikollisuuden sekä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunta, muuttoliike- ja turvapaikka-asiat, diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antama suojelu sekä henkilötietojen suoja.

Sopimus sisältää myös tavoitteita yhteistyöstä tutkimuksen, innovoinnin ja tietoyhteiskunnan aloilla. Koulutuksen ja kulttuurin aloilla sopimus edistää yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen, kulttuurialan, audiovisuaalisen alan sekä viestintien alan yhteistyötä.

Kestävän kehityksen, energian ja liikenteen aloilla sopimus sisältää yhteistyötä ja vuoropuhelua ympäristön ja luonnonvarojen suhteen, ilmastomuutoksikysymyksissä, pelastuspalveluissa, energia- ja liikennesektoreilla, maatalouden ja maaseudun kehittämisessä, kestävässä metsätaloudessa, meri- ja kalastusasioissa, työllisyys- ja sosiaaliasioissa sekä terveysasioissa.

Hallituksen esityksen tavoitteena on hankkia eduskunnan hyväksyntä sopimukselle. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Sopimuksella ei ole suoria vaikutuksia valtion talousarvioon. Tavoitteena on lähentää EU:n ja Australian poliittista ja taloudellista vuorovaikutusta ja käynnistää yhteistyö usealla eri osalla alueella. Sopimuksella voidaan arvioida olevan myönteisiä, joskaan ei välittömiä, taloudellisia

vaikutuksia Suomelle. Puitesopimus monen eri alan kattavana sopimuksena luo mahdollisuuden kehittää Suomen ja Australian välistä yhteistyötä monilla eri sektoreilla, millä voi olla positiivisia kerrannaisvaikutuksia myös taloudelle.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Sopimuksella ei ole suoria vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Sopimuksella perustettavista sekakomitean ja alaryhmien kokouksista johtuvat tehtävät voidaan hoitaa tavanomaisen käytännön edellyttämällä tavalla nykyisellä ministeriöiden henkilöstöllä.

4.3 Ympäristövaikutukset

Sopimuksella ei ole välittömiä ympäristövaikutuksia, mutta se edistää välillisesti ympäristöpoliittisia tavoitteita. Alueina, joilla osapuolet ovat päättäneet lujittaa yhteistyötään, mainitaan erikseen ympäristö ja luonnonvarat sekä ilmastomuutos.

Sopimuksessa sovitaan yhteistyöstä ympäristöasioissa, kuten luonnonvarojen kestävässä hallinnassa. Yhteistyön tavoitteena on edistää ympäristönsuojelua ja sisällyttää ympäristökysymykset kaikkiin asiaankuuluviin yhteistyöaloihin niin kansainvälisesti kuin alueellisesti. Energiaa koskevassa yhteistyössä keskitytään yhteistyöhön ja tietojen vaihtoon muun muassa kansainvälisten energiainfoimarkkinoiden sujuvoittamiseksi, energiatehokkuuden edistämiseksi, energian käytön järkevän tason ja kestävästi energiatuotannon edistämiseksi.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Suomen kahdenväliset suhteet Australian kanssa ovat erittäin hyvät ja ongelmattomat. Puitesopimus ei vähennä kahdenvälisen suhteen hoitamisen tärkeyttä, vaan toimii niitä täydentäen. Puitesopimus tarjoaa kehysten osapuolten väliselle poliittiselle vuoropuhelulle, edistää ja lujittaa EU:n ja Australian välistä lähentymistä sekä edesauttaa poliittisten suhteiden syvenemistä. Sopimuksella pyritään edistämään osapuolten yhteistyötä useilla aloilla, jotka ovat omiaan saamaan aikaan myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia.

5 Asian valmistelu

5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa

EU:n ja Australian neuvottelut puitesopimuksesta alkoivat joulukuussa 2011 sen jälkeen kun Euroopan unionin neuvosto oli 10 päivänä lokakuuta 2011 antanut valtuutuksensa neuvotteluiden käynnistämiseksi. Asiaa on valmisteltu säännöllisesti neuvoston työryhmissä, mukaan lukien Aasia ja Oseania -työryhmä. Unionin puolesta neuvottelut kävi komissio neuvostolta saamansa mandaatin mukaisesti. Jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvissa asioissa komissio neuvotteli neuvoston Aasia ja Oseania -työryhmässä määrittämän kannan pohjalta ja neuvotteluohjeiden mukaisesti. Jäsenvaltioilla oli oikeus olla tarvittaessa neuvotteluissa mukana käsiteltäessä niille kuuluvia asioita. Komissio raportoi jäsenmaille säännöllisesti neuvottelujen edistymisestä. Euroopan parlamentille on tiedotettu neuvotteluista säännöllisesti koko neuvottelujen ajan.

Lopullinen, 5 päivä maaliskuuta 2015 sovittu teksti hyväksyttiin pysyvien edustajien komiteassa 25 päivänä helmikuuta 2015. Sopimus allekirjoitettiin 7 päivänä elokuuta 2017.

5.2 Asian kansallinen valmistelu

Valtioneuvosto tiedotti eduskunnalle komission neuvottelumandaatista E-kirjeellä (E 64/2011 vp) 29 päivänä syyskuuta 2011. Eduskunnalle annettiin tieto neuvottelujen etenemisestä valtioneuvoston kirjelmällä (U 39/2012 vp) 14 päivänä kesäkuuta 2012. U-jatkokirjelmä (UM2015-00386) on annettu eduskunnalle 1 päivänä huhtikuuta 2015. Sopimusluonnoksesta on tiedotettu Ahvenanmaan maakunnan hallitusta kesäkuussa 2012.

Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoministeriössä. Hallituksen esityksestä on pyydetty lausunnot liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, oikeusministeriöltä, puolustusministeriöltä, sisäministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, valtioneuvoston kanslialta ja ympäristöministeriöltä sekä Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta. Lausunnon antoivat liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, puolustusministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö ja Ahvenanmaan maakunnan hallitus.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto. Johdannossa ilmaistaan osapuolten halu kehittää suhteitaan kohti tiiviimpää kumppanuutta ja vahvistetaan sitoutuminen ihmisoikeuksiin, oikeusvaltion, demokratian ja hyvän hallinnon periaatteisiin siten kuin YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeusasiakirjoissa on vahvistettu. Johdannossa vahvistetaan myös osapuolten sitoumus edistää kahdenvälisen kaupan ja investointien lisäämisen kannalta suotuisan ympäristön luomista sekä halu tiivistää yhteistyötä oikeuden, vapauden ja turvallisuuden alalla ja edistää taloutta, sosiaaliasioita ja ympäristöä koskevaa kestävä kehitystä.

I OSASTO: SOPIMUKSEN TARKOITUS JA PERUSTA

1 artikla. *Sopimuksen tarkoitus.* Sopimuksen tarkoitus on luoda osapuolten välille vahvistettu kumppanuus, puitteet yhteistyön edistämiseksi molemmille osapuolille tärkeillä aloilla sekä tehostaa yhteistyötä ratkaisujen kehittämiseksi alueellisiin ja maailmanlaajuisiin haasteisiin. Osapuolet sitoutuvat korkean tason poliittisen vuoropuhelun tehostamiseen ja toistavat yhteiset arvonsa ja periaatteensa, jotka tukevat niiden kahdenvälisiä suhteita ja muodostavat yhteistyön perustan.

2 artikla. *Yhteistyön perusta.* Osapuolet vahvistavat strategisia suhteitaan ja tehostavat yhteistyötään kahdenvälisellä, alueellisella ja globaalilla tasolla yhteisten arvojen ja etujen pohjalta. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa demokratian periaatteisiin, ihmisoikeuksiin, perusvapauksiin ja oikeusvaltioon, siten kuin ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeusasiakirjoissa on vahvistettu. Näiden periaatteiden kunnioittaminen on määritelty kummankin osapuolen sisäpolitiikan ja kansainvälisen politiikan perustaksi ja sopimuksen olennaiseksi osaksi. Osapuolet vahvistavat tukensa YK:n peruskirjalle ja siinä esitetyille yhteisille arvoille. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa tukea kestävä kehitystä ja talouskasvua, myötävaikuttaa kansainvälisesti sovittujen kehitystavoitteiden saavuttamiseen ja tehdä yhteistyötä maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin puuttumiseksi. Osapuolet korostavat sitoumustaan laaja-alaisiin kahdenvälisiin suhteisiin ja niihin liittyvän johdonmukaisuuden säilyttämiseen. Sopimuksen täytäntöönpano perustuu vuoropuhelulle, keskinäiselle kunnioitukselle, tasavertaiselle kumppanuudelle, konsensusperiaatteelle ja kansainvälisen oikeuden kunnioittamiselle.

II OSASTO: POLIITTINEN VUOROPUHELU JA YHTEISTYÖ ULKO- JA TURVALLISUUSPOLIITTISISSA KYSYMYKSISSÄ

3 artikla. *Poliittinen vuoropuhelu.* Osapuolet sopivat tehostavansa säännöllistä poliittista vuoropuhelua tavoitteenaan edistää kahdenvälisten suhteiden kehittämistä ja vahvistaa osapuolten yhteisiä lähestymistapoja sekä havaita yhteistyömahdollisuudet alueellisten ja maailmanlaajuisten haasteiden ja ongelmien yhteydessä. Vuoropuhelun muotoina ovat tarpeen mukaan pidettävät valtion- tai hallitusten päämiesten sekä ministeritason neuvottelut, kokoukset ja vierailut, ulkoministeritason neuvottelut sekä ministeritason kokoukset kauppaa ja muita osapuolten määrittelemiä aiheita koskien, säännölliset ylemmän virkamiestason kokoukset, alakohtaiset vuoropuhelut, sekä lisäksi valtuuskuntavaihdot ja muut yhteydet Australian parlamentin ja Euroopan parlamentin välillä.

4 artikla. *Sitoutuminen demokratian periaatteisiin, ihmisoikeuksiin ja oikeusvaltioon.* Osapuolet sopivat edistävänsä keskeisiä periaatteita, jotka koskevat demokraattisia arvoja, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltiota, myös monenvälisillä foorumeilla, ja tekevänsä yhteistyötä, sekä

tarvittaessa koordinoivansa toimiaan, näiden edistämiseksi käytännössä kolmansissa maissa sekä tukevat toistensa pyrkimyksiä demokratian edistämiseksi, esimerkiksi vaalitarkkailuvaltuuskuntiin liittyen.

5 artikla. *Kriisinhallinta.* Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa kansainvälisen rauhan ja vakauden edistämiseen, tutkivat mahdollisuuksia koordinoida kriisinhallintatoimiaan ja yhteistyötä kriisinhallintaoperaatioissa, sekä pyrkivät panemaan täytäntöön Australian ja Euroopan unionin välisen sopimuksen puitteiden luomisesta Australian osallistumiselle Euroopan unionin kriisinhallintaoperaatioihin.

6 artikla. *Joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen.* Osapuolet katsovat, että joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviäminen niin valtiollisille kuin valtioista riippumattomillekin toimijoille on yksi vakavimmista kansainvälisen vakauden ja turvallisuuden uhkatekijöistä. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja osallistuvansa joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseen. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa noudattaa kansainvälisten aseistariisunta- ja asesulkusopimusten mukaisia velvoitteitaan ja muita asiaa koskevia kansainvälisiä velvoitteita, sekä panna ne täysimääräisesti täytäntöön kansallisella tasolla. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että määräys on sopimuksen olennainen osa. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä joukkotuhoaseiden ja kantolaitteiden leviämisen estämiseksi muun muassa toteuttamalla kaikki tarvittavat kansainväliset toimet, pitämällä yllä tehokasta kansallista vientivalvontajärjestelmää, edistämällä kaikkien asiaa koskevien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien täytäntöönpanoa, tekemällä yhteistyötä monenvälisillä foorumeilla sekä vientivalvontajärjestelmien toiminnassa, koordinoimalla tiedotustoimia ja vaihtamalla tarkoituksenmukaisia tietoja toimenpiteistä. Lisäksi osapuolet sopivat jatkavansa säännöllistä poliittista vuoropuhelua edellä kuvattujen sopimuksen osien täydentämiseksi ja vahvistamiseksi.

7 artikla. *Pienaseet ja kevyet aseet sekä muut tavanomaiset aseet.* Osapuolet tunnustavat pienaseista ja kevyistä aseista sekä niissä käytettävistä ampumatarvikkeista aiheutuvan vakavan uhan kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle. Osapuolet sopivat noudattavansa velvoitteitaan pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman kaupan torjumiseksi ja panevansa ne täysimääräisesti täytäntöön oman toimivaltansa ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien mukaisesti. Osapuolet tunnustavat kansallisten valvontajärjestelmien merkityksen ja niiden vastuullisen soveltamisen tärkeyden, sitoutuvat pyrkimään asekauppasopimuksen täysimääräiseen täytäntöönpanoon ja tekemään yhteistyötä toistensa kanssa muun muassa koordinoimalla toimiaan varmistaakseen YK:n turvallisuusneuvoston YK:n peruskirjan mukaisesti määräämien asevientikieltojen tehokkaan täytäntöönpanon.

8 artikla. *Kansainvälistä yhteisöä koskevat vakavat rikokset ja Kansainvälinen rikostuomioistuim.* Osapuolet vahvistavat, että vakavimmat koko kansainvälistä yhteisöä koskevat rikokset eivät saa jäädä rankaisematta ja niiden osalta on varmistettava tehokkaat syytetoimet. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön päämäärien ja tavoitteiden edistämiseksi ja täytäntöön panemiseksi, muun muassa edistämällä yleismaailmallista liittymistä Rooman perussääntöön ja suojaavansa sen loukkamattomuutta ja perusperiaatteita.

9 artikla. *Yhteistyö terrorismin torjunnassa.* Osapuolet vahvistavat, että terrorismia on tärkeää ehkäistä ja torjua, oikeusvaltioperiaatetta ja ihmisoikeuksia kaikilta osin kunnioittaen. Tätä varten sovelletaan kansainvälistä oikeutta, terrorismin vastaisia sopimuksia ja muita kansainvälisiä päätöksiä. Osapuolet tekevät yhteistyötä terrorismin ehkäisemiseksi ja tukahduttamiseksi muun muassa vaihtamalla tietoja terroristiryhmistä ja niiden tukiverkostoista sekä vaihtamalla näkemyksiä terrorismin torjunnassa käytetyistä keinoista, yksilöimällä tulevan yhteis-

työn alat, tukemalla terrorismin torjuntaan tähtäävää lainvalvontayhteistyötä, syventämällä terrorismin torjuntaa koskevaa kansainvälistä yhteisymmärrystä, edistämällä YK:n jäsenvaltioiden yhteistyötä sekä vaihtamalla parhaita käytäntöjä, jotka koskevat ihmisoikeuksien suojelua terrorismin torjunnassa. Lisäksi osapuolet vahvistavat sitoumuksensa tehdä yhteistyötä myös avunantamiseksi muille valtioille, jotka tarvitsevat resursseja ja asiantuntemusta terroristien toiminnan ehkäisemiseksi, tiivistävät yhteistyötä maailmanlaajuisella terrorisminvastaisella foorumilla ja sen työryhmissä sekä jatkavat säännöllistä vuoropuhelua aiheesta virkamiestasolla.

10 artikla. *Yhteistyö alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä.* Osapuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä vaihtamalla näkemyksiä ja tarvittaessa koordinoimalla kantojaan kansainvälisen ja alueellisen tason järjestöissä ja foorumeilla.

11 artikla. *Kansainvälinen turvallisuus ja kybertoimintaympäristö.* Osapuolet tunnustavat, että on tärkeää tehdä yhteistyötä ja vaihtaa näkemyksiä kansainvälisen turvallisuuden ja kybertoimintaympäristön aloilla sekä soveltaa kansainvälistä oikeutta, kehittää toimenpiteitä ja parantaa valmiuksia näihin liittyen.

III OSASTO: GLOBAALIA KEHITYSTÄ JA HUMANITAARISTA APUA KOSKEVA YHTEISTYÖ

12 artikla. *Kehitys.* Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa kestäväen talouskasvun edistämiseen, köyhyyden vähentämiseen, kansainvälistä kehitystä koskevan yhteistyön lujittamiseen, sekä avun ja kehityksen tehostamiseen, keskittyen erityisesti maakohtaiseen täytäntöönpanoon. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä kehitystoimien painoarvon, kattavuuden ja vaikutuksen lisäämiseksi. Tämän toteuttamiseksi osapuolet käyvät säännöllistä poliittista vuoropuhelua kehitysyhteistyöstä alueellisilla ja kansainvälisillä foorumeilla, vaihtavat tietoja kehitysohjelmistaan, koordinoivat toimiaan yksittäisissä maissa ja tekevät tarvittaessa avunantoa koskevaa yhteistyötä toistensa puolesta.

13 artikla. *Humanitaarinen apu.* Osapuolet vahvistavat yhteisen sitoutumisensa humanitaariseen apuun ja pyrkivät toimimaan koordinoitusti.

IV OSASTO: YHTEISTYÖ TALOUS- JA KAUPPAKYSYMYKSISSÄ

14 artikla. *Talouspoliittinen vuoropuhelu.* Osapuolet jatkavat viranomaistensa välistä vuoropuhelua ja edistävät tietojenvaihtoa ja kokemusten jakamista makrotaloudellisista politiikoista ja suuntauksista.

15 artikla. *Vuoropuhelu ja yhteistyö kauppaa- ja investointiasioissa.* Osapuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä turvatakseen edellytykset kaupan ja investointien lisäämiselle ja niiden edistämiseksi. Osapuolet sitoutuvat korkean tason vuoropuheluun helpottaakseen kahdenvälistä kauppaa ja investointivirtoja, ehkäistäkseen ulkopuolisia esteitä, parantaakseen läpinäkyvyyttä sekä edistääkseen monenvälistä kauppajärjestelmää. Kahdenvälistä kauppaa ja investointeja koskevaa vuoropuhelua ja yhteistyötä jatketaan käymällä kauppapoliittista ja maataloustuotteiden kauppaa koskevia vuoropuheluita. Osapuolet edistävät tietojen vaihtoa, kokemusten jakamista ja tunnustavat kaupan vapauttamisen arvon maailmanlaajuisen talouskasvun edistäjänä.

16 artikla. *Investoinnit.* Osapuolet edistävät suotuisan ympäristön kehittämistä kahdensuuntaisia investointeja varten. Tarkoitusta varten käydään vuoropuhelua, jonka tarkoituksena on

parantaa investointeihin liittyvien kysymysten ymmärtämystä ja yhteistyötä, tutkia investointivirtoja helpottavia järjestelmiä sekä tukea sääntöjen laatimista sijoittajia varten.

17 artikla. *Julkiset hankinnat.* Osapuolet sitoutuvat avoimiin ja läpinäkyviin julkisia hankintoja koskeviin sääntelykehyksiin. Osapuolet tiivistävät yhteistyötä ja kokemusten vaihtoa näihin liittyen sekä tutkivat tapoja edistää pääsyä toistensa julkisten hankintojen markkinoille.

18 artikla. *Kaupan tekniset esteet.* Osapuolet vahvistavat, että kaupan teknisten esteiden vähentäminen yhteistyötä tekemällä ja kansainvälisiä sopimuksia noudattamalla on molempien osapuolten etu ja keskeinen tekijä kaupan helpottamisessa.

19 artikla. *Terveysteen, kasvinsuojeluun ja eläinten hyvinvointiin liittyvät asiat.* Osapuolet lujittavat terveyteen, kasvinsuojeluun ja eläinten hyvinvointiin liittyvää yhteistyötä ottaen huomioon kansainväliset sopimukset. Osapuolet jakavat kansainvälisten sopimusten puitteissa tietoa lisätäkseen keskinäistä ymmärtämystään ja helpottaakseen välillään käytävää kauppaa. Tätä tarkoitusta varten osapuolet järjestävät myös säännöllisiä tapaamisia tarkoituksenmukaisilla foorumeilla. Yhteistyö osapuolten välillä voi sisältää tietojenvaihtoa, tuontivaatimusten soveltamista toisen osapuolen koko alueeseen, toisen osapuolen viranomaisten tarkastus- ja sertifiointijärjestelmien kansainvälisten normien vaatimuksenmukaisuuden tarkistamista ja tuholaisista tai taudeista vapaiden alueiden tunnustamista.

20 artikla. *Tulli.* Osapuolet tehostavat tulliasioita koskevaa kahden- ja monenvälistä yhteistyötä. Tavoitteena on muun muassa yksinkertaistaa ja yhdenmukaistaa tullimenettelyjä sekä jakaa kokemuksia.

21 artikla. *Teollis- ja tekijänoikeudet.* Osapuolet vahvistavat teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvät velvollisuudet ja oikeudet tärkeiksi, sekä sitoutuvat niiden noudattamisen valvontaan, tiedonvaihtoon ja muuhun yhteistyöhön.

22 artikla. *Kilpailupolitiikka.* Osapuolet sitoutuvat kilpailun edistämiseen taloudellisessa toiminnassa ja tietojen jakamiseen kilpailupolitiikasta sekä viranomaisten välisen yhteistyön tehostamiseen.

23 artikla. *Palvelut.* Osapuolet aloittavat vuoropuhelun tarkoituksenaan edistää kahdenvälistä palvelukauppaa ja vaihtaa tietoja osapuolten sääntely-ympäristöistä.

24 artikla. *Rahoituspalvelut.* Osapuolet jatkavat tiedon- ja kokemusenvaihtoa rahoituspalveluihin liittyen sekä tiivistävät yhteistyötään finanssisektorin osa-alueilla.

25 artikla. *Verotus.* Osapuolet tunnustavat verotusalan hyvän hallinnon periaatteet, kuten läpinäkyvyyden, tietojenvaihdon ja vahingollisten verokäytäntöjen välttämisen, ja sitoutuvat noudattamaan niitä. Osapuolet toimivat yhdessä parantaakseen kansainvälistä yhteistyötä verotuksen alalla ja helpottaakseen lainmukaisten verotulojen keräämistä.

26 artikla. *Läpinäkyvyys.* Osapuolet tunnustavat läpinäkyvyyden ja oikeusvarmuuden merkityksen kauppaan liittyvien lakien ja asetustensa hallinnoinnissa ja vahvistavat tässä tarkoituksessa Maailman kauppajärjestön WTO:n sopimuksista johtuvat sitoumuksensa.

27 artikla. *Raaka-aineet.* Osapuolet lujittavat yhteistyötä raaka-aineisiin liittyvissä kysymyksissä tarkoituksenaan vahvistaa sääntöihin perustuvaa raaka-aineiden kaupan maailmanlaajuista kehystä ja edistää läpinäkyvyyttä maailmanlaajuisilla markkinoilla. Yhteistyö voi koskea kauppaa ja investointeja koskevia kysymyksiä, osapuolten sääntelykehyksiä ja kaivosteolli-

suuden kestäväan kehitykseen liittyviä parhaita käytänteitä. Osapuolet tekevät yhteistyötä vuoropuhelun, monenvälisten foorumeiden tai kansainvälisten elinten kautta.

28 artikla. *Kauppa ja kestävä kehitys.* Osapuolet sitoutuvat vahvistamaan kansainvälisen kaupan ja investointitoiminnan kehitystä niin, että siitä on hyötyä kestäväan kehityksen tavoitteen saavuttamiseksi. Osapuolet tunnustavat kummankin osapuolen oikeuden vahvistaa omat ympäristön- ja työsuojelun tasonsa, mutta samalla myös sen, ettei kauppaa tai investointeja ole asianmukaista edistää alentamalla sisäisen ympäristö- tai työlaainsäädännön mukaista suojaa. Osapuolet vaihtavat tietoja ja kokemuksia sekä vahvistavat yhteistyötä kauppasuhteissa esiintyvissä, kestäväan kehitystä koskeissa asioissa.

29 artikla. *Liiketoimintaa koskeva yhteistyö.* Osapuolet kannustavat vahvistamaan yritysten sekä hallinnon ja liike-elämän välisiä yhteyksiä parantaakseen erityisesti pienten ja keskisuuren yritysten kilpailukykyä. Yhteistyöhön voi sisältyä muun muassa teknologian siirtojen edistämistä, rahoituksen saantiin liittyvien hyvien toimintatapojen vaihtamista, yritysten yhteiskuntavastuun ja vastuullisuuden edistämistä sekä normeja ja vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevan olemassa olevan yhteistyön kehittämistä. Osapuolet sopivat myös helpottavansa ja kehittävänsä vuoropuhelua kauppaa ja investointitoimintaa edistävien tahojen kanssa.

30 artikla. *Kansalaisyhteiskunta.* Osapuolet kannustavat vuoropuhelua valtiollisten ja valtiosta riippumattomien järjestöjen välillä edistääkseen kauppaa ja investointeja molemmille osapuolille tärkeillä aloilla.

31 artikla. *Matkailu.* Osapuolet tunnustavat matkailun arvon ja sopivat tekevänsä yhteistyötä matkailun lisäämiseksi osapuolten välillä.

V OSASTO: OIKEUSASIOITA, VAPAUTTA JA TURVALLISUUTTA KOSKEVA YHTEISTYÖ

32 artikla. *Oikeudellinen yhteistyö.* Osapuolet sopivat kehittävänsä kansainvälisen yksityisoikeuden sekä siviili- ja kauppaoikeuden yhteistyötä kansainvälisten sopimusten neuvottelemisen, ratifioinnin ja täytäntöönpanon osalta. Rikosoikeutta koskevan yhteistyön osalta osapuolet jatkavat keskinäiseen oikeusapuun liittyvää yhteistyötä asiaa koskevien kansainvälisten välineiden mukaisesti.

33 artikla. *Lainvalvontayhteistyö.* Osapuolet sopivat lainvalvontaviranomaisten, -virastojen ja -yksiköiden välisestä yhteistyöstä sekä osallistumisesta molempia osapuolia koskettavien kansainvälisten rikosuhkien torjuntaan.

34 artikla. *Terrorismin, kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunta.* Osapuolet sitoutuvat yhteistyöhön terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden, talousrikollisuuden, korruption, väärentämisen ja laittoman liiketoiminnan torjumiseksi. Lisäksi osapuolet sitoutuvat noudattamaan kansainvälisiä velvoitteita niiden kautta saadun omaisuuden tai muiden varojen takaisinsaamiseksi. Osapuolet tunnustavat lentoliikenteen harjoittajien matkustajarekisteritietojen käsittelemistä koskevan sopimuksen merkityksen terrorismirikosten ja vakavan kansainvälisen rikollisuuden estämisessä, havaitsemisessa, tutkimisessa tai niistä syytteesenpanemisessa. Osapuolet edistävät kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption vastaisten YK:n yleissopimusten ja niihin liittyvien lisäpöytäkirjojen täytäntöönpanoa.

35 artikla. *Laittomien huumausaineiden torjunta.* Osapuolet tekevät valtuuksiensa ja toimivaltansa rajoissa yhteistyötä varmistaakseen, että niillä on tasapainoinen ja yhtenäistetty lähestymistapa laittomista huumausaineista aiheutuvien haittojen minimoimiseen. Osapuolet teke-

vät yhteistyötä huumausaineiden kauppaa harjoittavien kansainvälisten rikollisverkostojen hajottamiseksi ja rikollisten lailliseen talouteen soluttautumisen ehkäisemiseksi, sekä vaihtamalla tietoja ja tiedustelutietoja.

36 artikla. *Kyberrikollisuuden torjunta.* Osapuolet lujittavat yhteistyötä ja vaihtavat tietoja ehkäistäkseen ja torjuakseen korkeateknologiaan liittyviä rikoksia, kyberrikoksia ja sähköisiä rikoksia sekä laittomien materiaalien levittämistä internetissä. Osapuolet edistävät tietoverkko-rikollisuutta koskevan Budapestin yleissopimuksen käyttämistä maailmanlaajuisena normina kyberrikollisuuden torjunnassa.

37 artikla. *Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunta.* Osapuolet vahvistavat tarpeen tehdä yhteistyötä torjuakseen rahoitusjärjestelmien hyväksikäytön rikollisessa toiminnassa. Osapuolet vaihtavat asiaan liittyviä tietoja lainsäädäntönsä mukaisesti ja panevat täytäntöön alalla toimivien kansainvälisten elinten suosittelamia toimenpiteitä.

38 artikla. *Muuttoliike- ja turvapaikka-asiat.* Osapuolet sopivat tiivistävänsä vuoropuheluaan, yhteistyötään ja tietojenvaihtoa asioissa, jotka koskevat muuttoliikettä, turvapaikkakysymyksiä, osallistumista ja monimuotoisuutta. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä laittoman maahanmuuton estämiseksi ja valvomiseksi. Osapuolet sopivat toisen osapuolen alueella laittomasti oleskelevien kansalaistensa takaisinotosta ja henkilöasiakirjojen toimittamisesta takaisinotettaville kansalaisilleen. Osapuolet tarkastelevat kumman tahansa osapuolen pyynnöstä mahdollisuuksia tehdä Australian ja EU:n välinen takaisinottosopimus.

Passin myöntämisestä säädetään passilaissa (671/2006) ja henkilökortin myöntämisestä henkilökorttilaissa (663/2016). Suomen kansalaista ei saa perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

39 artikla. *Diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antama suojelu.* Artiklassa määrätään siitä, että Australia hyväksyy sen, että minkä tahansa edustettuna olevan EU:n jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaiset voivat antaa Australiassa suojelua sellaisten muiden jäsenvaltioiden puolesta, joilla ei ole tavoitettavissa olevaa ja pysyvää edustusta Australiassa. Artiklassa määrätään myös, että unioni ja jäsenvaltiot puolestaan hyväksyvät sen, että Australian diplomaatti- ja konsuliviranomaiset voivat antaa suojelua kolmannen maan puolesta ja että kolmannet maat voivat antaa suojelua Australian puolesta unionissa sellaisissa paikoissa, joissa Australialla tai kyseisellä kolmannella maalla ei ole tavoitettavissa olevaa ja pysyvää edustusta. Artiklan mukaan edellä mainittujen määräysten tarkoituksena on poistaa sellaiset ilmoittamis- ja hyväksymisvaatimukset, joita olisi muutoin sovellettava. Osapuolet sopivat lisäksi helpottavansa konsuliasioita koskevaa vuoropuhelua.

Suomessa tapahtuva muiden valtioiden harjoittaman konsulitoiminnan sääntely perustuu suoraan Wienin konsulisuhteita koskevan yleissopimuksen (SopS 49–50/1980) määräyksiin. Yleissopimuksen 8 artiklassa määrätään konsulatehtävien hoidosta kolmannen valtion puolesta. Kyseisen määräyksen mukaan asianmukaisesti siitä vastaanottajavaltiolle ilmoitettuaan lähettäjävaltion konsuliedustusto voi, ellei vastaanottajavaltio tätä vastusta, hoitaa konsulatehtäviä vastaanottajavaltiossa kolmannen valtion puolesta. Puitesopimuksen 39 artiklan määräykset poistavat siis yleissopimuksen mukaisen vaatimuksen lähettäjävaltion tekemästä ilmoituksesta Australian kohdalla samoin kuin vastaanottajavaltion mahdollisuuden vastustaa konsulisuojelun antamista kolmannen valtion puolesta.

40 artikla. *Henkilötietojen suoja.* Osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen, että henkilötietojen suojan taso vastaa asiaa koskevia kansainvälisiä normeja. Henkilötietojen suojan alalla tehtävään yhteistyöhön voi sisältyä muun muassa tietojen ja asiantuntemuksen vaihtoa tai sääntelyviranomaisten yhteistyötä asiaankuuluvissa elimissä.

VI OSASTO: YHTEISTYÖ TUTKIMUKSEN, INNOVOINNIN JA TIETOYHTEISKUNNAN ALOILLA

41 artikla. *Tiede, tutkimus ja innovointi.* Osapuolet sopivat tiivistävänsä yhteistyötään tieteen, tutkimuksen ja innovoinnin aloilla tukeakseen tai täydentääkseen Euroopan yhteisön ja Australian välistä vuonna 1994 tehtyä ja 1999 muutettua tieteellis-teknistä yhteistyösopimusta. Yhteistyöllä pyritään muun muassa ratkaisemaan keskeisiä, yhteisiä yhteiskunnallisia haasteita, saamaan joukko julkisen ja yksityisen sektorin toimijoita sekä pk-yrityksiä mukaan helpottamaan tutkimusyhteistyön tulosten hyödyntämistä, vahvistamaan tutkijoiden mahdollisuuksia hyödyntää kummankin osapuolen tutkimus- ja innovointiohjelmien tarjoamia mahdollisuuksia sekä tarkastelemalla mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä laajemman alueellisen ja kansainvälisen tutkimus- ja innovaatioyhteistyön käynnistämiseksi ja siihen osallistumiseksi. Osapuolet rohkaisevat oman alueensa yksityistä ja julkista sektoria ja kansalaisyhteiskuntaa osallistumaan toimiin yhteistyön tiivistämiseksi. Yhteistyössä keskitytään siviilialan tutkimukseen ja innovointiin, johon kuuluu muun muassa yhteiskunnallisten haasteiden ratkaiseminen molemmille osapuolille tärkeillä aloilla, tutkimusinfrastruktuuri ja tutkijoiden liikkuvuuden lisääminen Australian ja Euroopan unionin välillä.

42 artikla. *Tietoyhteiskunta.* Osapuolet sitoutuvat vaihtamaan näkemyksiä tietoyhteiskunnan eri näkökohdista, etenkin sähköistä viestintää koskevasta politiikasta ja sääntelystä, tutkimusinfrastruktuurin yhteentoimivuudesta, uusien tieto- ja viestintätekniikoiden standardoinnista, turvallisuus-, yksityisyys- ja luotettavuustekijät huomioon ottaen, sekä toimenpiteistä, joilla voidaan puuttua verkkovierailumaksuja koskeviin ongelmiin.

VII OSASTO: YHTEISTYÖ KOULUTUKSEN JA KULTTUURIN ALOILLA

43 artikla. *Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus sekä nuoriso.* Osapuolet tunnustavat, että yleissivistävä ja ammatillinen koulutus on ratkaisevan tärkeää luotaessa tietopohjaiseen talouteen laadukkaita työpaikkoja ja kestäväää kasvua. Yhteistyö koulutuksen alalla ja nuorisoalan kysymyksissä on osapuolten yhteinen etu. Osapuolet sitoutuvat tukemaan yhteistyötoimia koulutuksen alalla muun muassa edistämällä henkilöiden liikkuvuutta, yhteistyöhankkeita, institutionaalista yhteistyötä ja poliittisia uudistuksia.

44 artikla. *Kulttuurialan, audiovisuaalialan ja viestintien alan yhteistyö.* Osapuolet edistävät yhteistyön tiivistämistä kulttuuri- ja luovilla aloilla. Osapuolet toteuttavat tarvittavia toimenpiteitä yhteistyön, yhteydenpidon ja vuoropuhelun edistämiseksi ja sopivat tukevansa kulttuuriyhteistyötä kansainvälisillä foorumeilla.

VII OSASTO: YHTEISTYÖ KESTÄVÄN KEHITYKSEN, ENERGIAN JA LIIKENTEEN ALOILLA

45 artikla. *Ympäristö ja luonnonvarat.* Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että luonnonvarojen ja biologista monimuotoisuutta on suojeltava, säilytettävä ja hallinnoitava kestäväällä tavalla, sillä kyseessä on nykyisen sukupolven ja tulevien sukupolvien kehityksen perusta. Osapuolet vahvistavat yhteistyötään ympäristöasioissa, tavoitteenaan sisällyttää ympäristökysymykset kaikkiin yhteistyöaloihin, myös kansainvälisesti ja alueellisesti. Yhteistyötä tehdään korkean tason vuoropuhelun, monenvälisten ympäristösopimusten ja foorumeiden kautta. Yhteistyössä myös

edistetään geneettisten resurssien saantia, saatavuutta ja kestävää käyttöä kansallisen lainsäädännön ja niiden tällä alalla sovellettavien kansainvälisten sopimusten mukaisesti sekä tuetaan tietojen, teknisen asiantuntemuksen ja ympäristökäytänteiden vaihtoa.

46 artikla. *Ilmastonmuutos.* Osapuolet tunnustavat ilmastonmuutoksesta kaikille aiheutuvan maailmanlaajuisen uhan sekä sen, että kaikkien maiden on ryhdyttävä toimenpiteisiin päästöjen leikkaamiseksi, jotta kasvihuonekaasujen pitoisuudet ilmakehässä vakiinnutetaan tasolle, jolla vältetään ihmisen toiminnasta aiheutuvat vaaralliset vaikutukset ilmastojärjestelmään. Osapuolet sopivat lisäävänsä yhteistyötään tällä alalla, kuitenkin rajoittamatta keskustelua ilmastonmuutoksesta muilla foorumeilla. Yhteistyön tavoitteena on muuan muassa torjua ilmastonmuutosta ja vaihtaa kokemuksia ja tietoa.

47 artikla. *Pelastuspalvelu.* Osapuolet tunnustavat tarpeen minimoida luonnon ja ihmisen aiheuttamien katastrofien vaikutukset. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa tehdä tarvittaessa kahden- ja monenvälistä yhteistyötä parantaakseen yhteiskunnan ja infrastruktuurin selviytymiskykyä.

48 artikla. *Energia.* Osapuolet tunnustavat energiasektorin merkityksen kestäväen kehityksen ja talouskasvun kannalta, sekä niiden vaikutuksen kansainvälisesti sovittujen kehitystavoitteiden saavuttamiseksi ja yhteistyön merkityksen liittyen ympäristö- ja ilmastohaasteisiin. Osapuolet lisäävät yhteistyötä energia-alalla toimivaltansa rajoissa tarkoituksenaan kehittää muun muassa maailmanlaajuisia energiakauppaa ja investointeja, kilpailukykyä sekä edistää uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja energiateknologian kehittämistä.

49 artikla. *Liikenne.* Osapuolet pyrkivät tekemään yhteistyötä kaikilla merkityksellisillä liikennepolitiikan osa-alueilla. Osapuolet edistävät tietojenvaihtoa liikennepolitiikoista ja -käytänteistä, vuoropuhelua ja yhteistyötä kansainvälisiä meriliikennemarkkinoita koskien ja ajokorttien vastavuoroiseksi tunnustamiseksi. Osapuolet myös sopivat lujittavansa ilmailualan suhteitaan muun muassa parantamalla markkinoille pääsyä ja investointimahdollisuuksia. Lisäksi osapuolet edistävät vuoropuhelua ympäristöön liittyvissä liikennekysymyksissä ja tekevät yhteistyötä kansainvälisillä liikennealan foorumeilla.

50 artikla. *Maatalous ja maaseudun kehittäminen.* Osapuolet edistävät maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen liittyvää yhteistyötä muun muassa maatalous- ja maaseudun kehittämisselityksen aloilla.

51 artikla. *Kestävä metsänhoito.* Osapuolet edistävät kansallisella ja kansainvälisellä tasolla tehtävää yhteistyötä, joka koskee kestävää metsänhoitoa ja siihen liittyviä politiikkoja ja sääntelyä.

52 artikla. *Meri- ja kalastusasiat.* Osapuolet lujittavat vuoropuhelua ja yhteistyötä meri- ja kalastusalan asioissa. Osapuolet pyrkivät edistämään elollisten meriluonnonvarojen pitkän aikavälin säilyttämistä ja kestävää hoitoa, laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen torjumista sekä ekosysteemiin perustuvan hallinnointilähestymistavan täytäntöönpanoa. Osapuolet tekevät yhteistyötä sekä käyvät säännöllistä vuoropuhelua vahvistaakseen yhteistyötä ja vaihtaakseen tietoja ja kokemuksia kalastuspolitiikasta ja meriasioista. Yhteistyön tarkoituksena on muun muassa kalavarojen pitkän aikavälin säilyttäminen ja kestävä käyttö, laajasti vaeltavien kalalajien hallinnointi monenvälisesti koko niiden esiintymisalueella, sekä edistää yhdenmukaista lähestymistapaa meriasioihin kansainvälisellä tasolla.

53 artikla. *Työllisyys- ja sosiaaliasiat.* Osapuolet lisäävät yhteistyötä työllisyys- ja sosiaaliasioissa ja edistävät tietojen ja kokemusten vaihtoa. Osapuolet vahvistavat, että tuottava työllisyys-

syys ja ihmisarvoinen työ ovat olennainen osa kestävästä kehityksestä ja köyhyyden vähentämistä. Osapuolet sitoutuvat noudattamaan kansainvälisesti tunnustettuja työelämän normeja ja sosiaalisia standardeja. Yhteistyömuotoihin voi sisältyä muun muassa erityisohjelmia ja -hankkeita.

54 artikla. *Terveys.* Osapuolet edistävät keskinäistä yhteistyötä, tietojenvaihtoa ja politiikasta saatujen kokemusten jakamista terveyden ja rajat ylittävien terveysongelmien tehokkaan hallinnan aloilla.

IX OSASTO: INSTITUTIONAALINEN KEHITYS

55 artikla. *Muut sopimukset tai järjestelyt.* Sovitaan mahdollisuudesta täydentää puitesopimusta tekemällä erityissopimuksia sopimuksen kattamalla yhteistyön alalla. Puitesopimus ja erityissopimukset muodostavat yhteisen institutionaalisen kokonaisuuden. Mikään sopimuksessa ei vaikuta osapuolten välisten muiden sopimusten tulkintaan tai soveltamiseen eikä rajoita sitä. Osapuolet tunnustavat, että 57 artiklan 7 kohdassa määritelty erityisen kiireellinen tapaus voi myös olla peruste osapuolten välisten muiden sopimusten soveltamisen keskeyttämiselle tai sopimusten irtisanomiselle.

56 artikla. *Sekakomitea.* Osapuolet sopivat sekakomitean perustamisesta, sen jäsenistä, koostumisesta sekä tehtävistä. Sekakomitean tehtäviä ovat neuvottelujen käyminen sopimuksen täytäntöönpanon helpottamiseksi, sopimuksen yleisten tavoitteiden edistämiseksi ja yleisen johdonmukaisuuden säilyttämiseksi suhteissa. Lisäksi sekakomitean tehtäviin kuuluu pyrkiä ratkaisemaan sopimuksen soveltamisesta ja tulkinnasta mahdollisesti aiheutuvat kiistat sekä tutkia osapuolten esittämät tiedot 57 artiklan mukaisesti. Sekakomitea tekee päätöksensä yksimielisesti. Sekakomitea kokoontuu yleensä kerran vuodessa vuorotellen unionin ja Australian alueella. Sekakomitean erityiskokouksia järjestetään jommankumman osapuolen pyynnöstä. Sekakomitealla on puheenjohtaja molempien osapuolten puolelta.

57 artikla. *Täytäntöönpanotavat ja riitojenratkaisu.* Osapuolet toteuttavat keskinäisen kunnioituksen ja yhteistyön hengessä yleisiä tai erityisiä toimenpiteitä täyttääkseen sopimuksen mukaiset velvoitteensa. Osapuolet sopivat neuvottelevansa mahdollisimman pikaisesti jommankumman osapuolen pyynnöstä erimielisyyksistä, joita sopimuksen soveltaminen saattaa aiheuttaa.

Jos sopimuksen soveltamisesta tai tulkinnasta on eriäviä näkemyksiä, jompikumpi osapuoli voi toimittaa asian sekakomitean käsiteltäväksi. Osapuolten on erimielisyyksien pikaista ja sovinollista ratkaisemista varten esitettävä sekakomitealle kaikki ongelman perinpohjaiseksi tutkimiseksi tarvittavat tiedot. Jos sekakomitea ei pysty ratkaisemaan tilannetta 15 päivän kuluessa neuvottelujen aloittamisesta ja viimeistään 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona asia siirrettiin sekakomitean käsiteltäväksi, asia toimitetaan ministereille kiireellistä käsittelyä varten vielä 15 päivän ajaksi. Jos molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun ei ole päästy 15 päivän kuluessa ministeritason neuvottelujen aloittamisesta, jompikumpi osapuoli voi päättää ryhtyä sopimusta koskeviin tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin, kuten keskeyttää sopimuksen määräysten soveltamisen tai irtisanoa sopimuksen. Osapuolet tunnustavat, että myös erityisen kiireellinen tapaus voi olla peruste sopimuksen ulkopuolisiin tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin ryhtymiselle. Unionissa keskeyttämisspätös edellyttää yksimielistä päätöstä. Australiassa keskeyttämisspätöksen tekee Australian hallitus maan lakien ja asetusten mukaisesti. Osapuolet sopivat, että päätökset tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä on perusteltava asianmukaisesti. Päätöksestä on ilmoitettava toiselle osapuolelle välittömästi kirjallisesti. Osapuolet sopivat, että tällaisten toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia ja 55 artiklan 2 kohdan ja kansainvälisen oikeuden yleisten periaatteiden mukaisia.

Edellä mainitut toimenpiteet on peruttava heti, kun syytä niiden toteuttamiseen ei enää ole. Määräyksiin turvautuvan osapuolen on tarkasteltava jatkuvasti päätöksen aiheuttaneen tilanteen kehittymistä ja lopetettava toimenpiteiden toteuttamisen heti, kun se on perusteltua. Osapuolet sopivat, että sopimuksen oikean tulkinnan ja käytännön soveltamisen varmistamiseksi ilmauksella 'erityisen kiireellinen tapaus' tarkoitetaan sitä, että toinen osapuolista syyllistyy 2 artiklan 2 kohdassa ja 6 artiklan 2 kohdassa määrättyjen velvoitteiden erityisen vakavaan ja huomattavaan rikkomiseen, joka uhkaa kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta ja edellyttää toisen osapuolen välittömiä toimia. Jos kolmannessa maassa syntynyttä tilannetta voidaan pitää vakavuudeltaan ja luonteeltaan sellaisena, että se vastaa erityisen kiireellistä tapausta, osapuolet pyrkivät järjestämään pikaisesti neuvottelut vaihtaakseen näkemyksiä tilanteesta ja harkitsemaan mahdollisia jatkotoimia.

X OSASTO: LOPPUMÄÄRÄYKSET

58 artikla. *Määritelmät.* Sopimuksessa 'osapuolilla' tarkoitetaan Euroopan unionia tai sen jäsenvaltioita taikka unionia ja sen jäsenvaltioita niillä kulloinkin olevan toimivallan mukaisesti sekä Australiaa.

59 artikla. *Rahoitusyhteistyö.* Avustusohjelmien täytäntöönpanossa osapuolet tekevät yhteistyötä ehkäistäkseen ja torjuakseen sääntöjenvastaisuuksia, petoksia, korruptiota tai muuta osapuolten taloudellisten etujen kannalta haitallista laitonta toimintaa. Tätä varten osapuolten toimivaltaiset viranomaiset vaihtavat tietoja voimassa olevan lainsäädäntönsä mukaisesti ja järjestävät kuulemisia toisen osapuolen niin pyytäessä. Euroopan petostentorjuntavirasto ja Australian toimivaltaiset viranomaiset voivat sopia petostentorjuntaa koskevan yhteistyön lisäämisestä.

60 artikla. *Tietojen julkistaminen.* Osapuolet suojaavat sopimuksen perusteella jaettuja tietoja asianmukaisesti tietojen saantia koskevan yleisen edun mukaisesti. Mikään sopimuksessa ei edellytä, että osapuolet jakavat tietoa tai antavat käyttöön yhteisiä tietoja, joiden julkistaminen aiheuttaisi vahinkoa esimerkiksi yleiselle turvallisuudelle, kansainvälisille suhteille tai olisi muutoin yleisen edun vastaista. Jos tietoja jaetaan, tiedot vastaanottava osapuoli saa luovuttaa tai julkasta niitä ainoastaan toisen osapuolen luvalla tai silloin, kun se on tarpeen oikeudellisten velvoitteiden noudattamiseksi. Sopimuksen tarkoituksena ei ole poiketa oikeuksista, velvoitteista tai sitoumuksista, joita osapuolilla on niiden välillä vaihdettuja turvallisuusluokiteltuja tietoja koskevien kahdenvälisten sopimusten tai järjestelyjen nojalla.

61 artikla. *Voimaantulo, väliaikainen soveltaminen, kesto ja irtisanominen.* Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä tarkoitusta varten tarvittavien oikeudellisten menettelyjen saattamisesta päätökseen. Osapuolet voivat ennen sopimuksen voimaantuloa soveltaa väliaikaisesti yhteisesti sovittuja sopimuksen määräyksiä. Väliaikainen soveltaminen alkaa kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jolloin osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen väliaikaista soveltamista varten tarvittavien sisäisten menettelyjen saattamisesta päätökseen. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Kumpi tahansa osapuoli voi ilmoittaa toiselle kirjallisesti aikomuksestaan irtisanoa tämä sopimus. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua tästä ilmoituksesta.

62 artikla. *Ilmoitukset.* Edellä olevan 61 artiklan mukaiset ilmoitukset tehdään Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle tai Australian ulkoasiain- ja kauppaministeriölle tai niiden seuraajille.

63 artikla. *Alueellinen soveltaminen.* Sopimusta sovelletaan alueisiin, joihin sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta niissä määrätyin edellytyksin, sekä Australian alueeseen.

64 artikla. *Todistusvoimaiset tekstit.* Artiklassa määritellään sopimuksen todistusvoimaiset kielet, joita ovat kaikki EU:n viralliset kielet.

2 Lakiehdotuksen perustelut

Suomen perustuslain 95 §:ssä edellytetään, että kansainvälisen velvoitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan valtionsisäisesti voimaan erityisellä voimaansaattamislailalla. Tällaiset määräykset tulee saattaa voimaan lailla myös silloin, kun velvoitteen johdosta ei ole tarpeen tarkistaa kansallisen lainsäädännön aineellista sisältöä. Koska EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Australian välisen puitesopimuksen velvoitteiden toteuttamiseksi ei aineellista lainsäädäntöä ole tarpeen muuttaa, esitys sisältää vain ehdotuksen blankettilaiksi.

1 §. Lakiehdotuksen 1 §:n säännöksellä saatettaisiin voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

3 §. Lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan.

3 Voimaantulo

Osapuolet hyväksyvät sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä varten tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen. Sopimuksen tiettyjä osia sovelletaan väliaikaisesti sen voimaantuloon asti EU:n ja Australian välillä. Väliaikaisesti sovelletaan sopimuksen 3 artiklaa (poliittinen vuoropuhelu), 10 artiklaa (yhteistyö alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä) ja 56 artiklaa (sekakomitea), lukuun ottamatta sen 3 kohdan g ja h alakohtaa, (EUVL L 237, 15.9.2017, s. 6). Väliaikainen soveltaminen alkaa kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen väliaikaista soveltamista varten tarvittavien sisäisten menettelyjen saattamisesta päätökseen.

Laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ehdotetaan tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen voimaantulon kanssa.

Sopimukseen sisältyy määräyksiä tietyistä yhteistyöaloista, jotka käsittelevät Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:ssä Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvaksi säädettyä alaa. Tällaisia aloja koskevia määräyksiä sisältyy ainakin yleissivistävää ja ammatillista koulutusta koskevaan 43 artiklaan, kulttuuriin, tiedotukseen, viestintään, audiovisuaaliseen alaan ja tiedotusvälineisiin liittyvää yhteistyötä koskevaan 44 artiklaan, ympäristöä ja luonnonvaroja koskevaan 45 artiklaan, pelastuspalvelua koskevaan 47 artiklaan, liikennettä koskevaan 49 artiklaan, maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskevaan 50 artiklaan, metsätaloutta koskevaan 51 artiklaan, meriä ja kalastusta koskevaan 52 artiklaan, työllisyys- ja sosiaaliasioita koskevaan 53 artiklaan sekä terveyttä koskevaan 54 artiklaan. Edellä mainituista artikloista ainakin 43, 44, 47 ja 54 artiklaan sisältyy jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Ahve-

nanmaan maakuntapäivien hyväksyminen vaaditaan siten sopimuksen voimaansaattamiseksi Ahvenanmaalla.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välinen toimivallanjako

EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Australian kanssa tehtävä puitesopimus on luonteeltaan niin sanottu sekasopimus. Sopimuksen määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan ja osittain unionin yksinomaiseen toimivaltaan tai unionin ja sen jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan. Eduskunta hyväksyy tällaisen sopimuksen vakiintuneen käytännön mukaan vain niiltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan (esim. PeVL 6/2001 vp, PeVL 31/2001, PeVL 16/2004 vp, PeVL 24/2004 vp).

Toimivallan jako käsiteltävänä olevassa sopimuksessa ei ole yksiselitteinen, koska kyse on EU:n ja sen jäsenvaltioiden kolmannen valtion kanssa tekemästä sopimuksesta, jonka sopimusvelvoitteet ovat yhteistyövelvoitteita, jotka kohdistuvat sekä EU:iin ja sen jäsenvaltioihin. Toimivallanjakoa ei ole myöskään osoitettu sopimuksen määräyksissä.

Unionilla voidaan katsoa olevan yksinomaista toimivaltaa ainakin osan 15 artiklan (vuoropuhelu ja yhteistyö kauppa- ja investointiasioissa) määräysten osalta, 17 artiklan (julkiset hankinnat), 18 artiklan (kaupan tekniset esteet), osan 19 artiklan (terveyteen, kasvinsuojeluun ja eläinten hyvinvointiin liittyvät asiat) määräysten osalta, osan 20 artiklan (tulli) määräysten osalta, osan 21 artiklan (teollis- ja tekijänoikeudet) määräysten osalta, 22 artiklan (kilpailupolitiikka), 26 artiklan (läpinäkyvyys), 27 artiklan (raaka-aineet) ja osan 28 artiklan (kauppa ja kestävä kehitys) määräysten osalta. Sopimuksen muut määräykset kuuluvat joko jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan tai unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan.

Lainsäädännön alaan kuuluvat sopimusmääräykset

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta määräyksestä on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Sopimuksessa 2 artiklan 2 kohdassa todetaan, että sopimuksen olennaisen osan muodostavat Ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeusasiakirjoissa määriteltyjen demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen. Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 45/2000 vp; PeVL 31/2001 vp), etteivät sellaiset yleispiirteiset ja julistuksenomaiset määräykset, joissa osapuolet vahvistavat sitoumuksensa kunnioittaa ihmisoikeuksia, vaikuta Suomen kansainvälisten velvoitteiden sisältöön tai laajuuteen ihmisoikeuksien alalla. Perustuslakiva-

liokunta on kuitenkin katsonut, että tällaisilla määräyksillä on aikaisempaan verrattuna uudentyyppistä sitovaa merkitystä sopimukseen sisältyvän neuvottelu- ja sanktiomenettelyn vuoksi, ja tämän takia sopimuksen ihmisoikeusmääräysten on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan (ks. PeVL 31/2001 vp).

Perustuslakivaliokunnan viimeksi mainitussa lausunnossa käsittelemän sopimuksen neuvottelu- ja sanktiomenettelyä koskevassa 96 artiklassa oli nimenomaisesti mainittu sopimuksen soveltamatta jättäminen viimeisenä keinona, jota voidaan käyttää tapauksessa, jossa toinen osapuoli on rikkonut sopimuksen olennaiseksi osaksi määriteltäviä ihmisoikeuksia sekä demokratian ja oikeusvaltion periaatetta koskevaa sopimusmääräystä. Nyt kyseessä olevan sopimuksen 57 artiklan 4 kohdassa sovitaan, että osapuoli voi ryhtyä tällaisessa tapauksessa tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin, kuten keskeyttää sopimuksen määräysten soveltamisen tai irtisanoa sopimuksen. Tämän vuoksi valtioneuvosto katsoo, että sopimuksen 57 artiklan määräysten soveltaminen voi johtaa tilanteeseen, jossa sopimuksen olennaiseksi osaksi määritellyllä 2 artiklan 2 kohdalla on perustuslakivaliokunnan lausunnossaan (ks. PeVL 31/2001 vp) tarkoittamaa uudentyyppistä sitovaa merkitystä ja tämän vuoksi sopimuksen ihmisoikeusmääräysten on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

Myös joukkotuhoukseiden leviämisen estämistä koskevan 6 artiklan 2 kohta on määriteltävä sopimuksen olennaiseksi osaksi. Tämän sopimusmääräyksen rikkomisessa on kyse sopimuksen olennaisesta rikkomisesta, joka mahdollistaa sopimuksen 57 artiklan mukaisen riitojenratkaisumenettelyn käytön. Näin ollen määräyksellä voidaan edellisessä kappaleessa selostettujen perusteluiden valossa arvioida olevan perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 31/2001 vp tarkoitettua sitovaa merkitystä, minkä vuoksi sen olisi katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

Osapuolet velvoitetaan 6 artiklan 3 kohdan b alakohdassa myös ylläpitämään tehokasta kansallista vientivalvontajärjestelmää, jolla valvotaan joukkotuhoukseiin liittyvien tavaroiden vientiä ja kauttakulkua, mukaan luettuna kaksikäyttöteknologian loppukäytön valvonta, ja johon on sisällyttävä myös tehokkaat seuraamukset vientivalvonnan laiminlyömisestä. Yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista on perustuslain 80 §:n mukaan säädettävä lailla. Perustuslain 8 §:n mukaan rikoksena rangaistava teko ja siitä seuraava rangaistus tulee määritellä lain tasolla. Näin ollen kyseinen sopimusmääräys, joka velvoittaa tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän ylläpitämiseen seurauksineen, kuuluu lainsäädännön alaan. Kyseinen sopimusmääräys ei kuitenkaan edellytä kansallisia lainsäädäntötoimia. Vientivalvonnasta on myös annettu laintasoista kansallista sääntelyä laissa kaksikäyttötutteen valvonnasta (562/1996) sekä laissa puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012).

Muuttoliikettä ja turvapaikka-asioita koskevan 38 artiklan osalta lainsäädännön alaan kuuluu artiklan 3 kohta, jossa määrätään osapuolten velvollisuudesta ottaa takaisin laittomasti toisen osapuolen alueella oleskelevat kansalaisensa sekä määrätään lisäksi osapuolten velvollisuudesta antaa kansalaisilleen asianmukaiset henkilöllisyysasiakirjat heidän takaisinottoaan varten. Perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan ja perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla ja ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Matkustus-oikeuden osoittamiseksi myönnettävistä asiakirjoista säädetään passilaissa (671/2006) ja henkilökortin myöntämisestä henkilökorttilaissa (663/2016). Kohta sisältää näin ollen lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Edellä mainitut kohdat eivät edellytä lainsäädäntömuutoksia.

Diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antamaa suojelua koskevan 39 artiklassa määrätään siitä, että osapuolet hyväksyvät sen, että Australiassa mikä tahansa EU:n jäsenvaltio voi antaa toisen jäsenvaltion puolesta konsulisuojelua ja että EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa Australia voi antaa konsulisuojelua kolmannen maan puolesta tai kolmas maa Australian puolesta. Artikla sisältää myös määräyksen sellaisten ilmoittamis- ja hyväksymisvaatimusten poistamisesta, joita olisi muuten sovellettava haluttaessa antaa konsulisuojelua toisen valtion puolesta. Suomessa tapahtuva muiden valtioiden harjoittaman konsulitoiminnan sääntely perustuu suoraan Wienin konsulisuhteita koskevan yleissopimuksen (SopS 49–50/1980) määräyksiin. Yleissopimus on voimaansaatettu lailla. Lisäksi Suomen ulkomaanedustukseen kuuluvien diplomaattisten edustustojen ja konsuliedustustojen antamista konsulipalveluista säädetään konsulipalvelulaissa (498/1999). Puitesopimuksen 39 artiklan määräykset kuuluvat näin ollen lainsäädännön alaan. Edellä mainitut kohdat eivät edellytä lainsäädäntömuutoksia.

Muut sopimuksen määräykset ovat lähinnä yleispiirteisiä, yhteistyötä koskevia velvoitteita, joiden ei vakiintuneen käytännön mukaan katsota vaikuttavan Suomen kansainvälisen velvoitteen sisältöön tai laajuuteen.

4.2 Käsittelyjärjestys

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansattamislainsiksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Australian välillä Manilassa 7 päivänä elokuuta 2017 tehdyn puitesopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Australian välillä tehdystä puitesopimuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Australian välillä Manilassa 7 päivänä elokuuta 2017 tehdyn puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Ulkoministeri Timo Soini

Sopimusteksti

**EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ AUSTRALIAN VÄLINEN
PUITESOPIMUS**

EUROOPAN UNIONI, jäljempänä 'unioni',

ja

BELGIAN KUNINGASKUNTA,

BULGARIAN TASAVALTA,

TŠEKin TASAVALTA,

TANSKAN KUNINGASKUNTA,

SAKSAN LIITTOTASAVALTA,

VIRON TASAVALTA,

IRLANTI,

HELLEENIEN TASAVALTA,

ESPANJAN KUNINGASKUNTA,

RANSKAN TASAVALTA,

KROATIAN TASAVALTA,

ITALIAN TASAVALTA,

KYPROKSEN TASAVALTA,

LATVIAN TASAVALTA,

LIETTUAN TASAVALTA,

LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,

UNKARI,

MALTAN TASAVALTA,

ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,

ITÄVALLAN TASAVALTA,

PUOLAN TASAVALTA,

PORTUGALIN TASAVALTA,

ROMANIA,

SLOVENIAN TASAVALTA,

SLOVAKIAN TASAVALTA,

SUOMEN TASAVALTA,

RUOTSIN KUNINGASKUNTA,

ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,

jotka ovat Euroopan unionin jäsenvaltioita, jäljempänä 'jäsenvaltiot',

sekä

AUSTRALIA

jäljempänä 'osapuolet', jotka

OTTAVAT HUOMIOON yhteiset arvonsa ja läheiset historialliset, poliittiset, taloudelliset ja kulttuurisiteensä;

OTTAVAT HUOMIOON pitkäaikaisen ja molempia osapuolia hyödyttävän suhteensa kehittymisen Euroopan unionin ja Australian välisistä suhteista 26 päivänä kesäkuuta 1997 annetun yhteisen julistuksen ja vuoden 2003 yhteistyöohjelman täytäntöönpanon myötä;

TUNNUSTAVAT, että Australian ja unionin välinen sitoutuminen ja yhteistyö on piristynyt 29 päivänä lokakuuta 2008 hyväksytyjen Australian ja Euroopan unionin kumppanuuspuitteiden kehittämisen myötä;

VAHVISTAVAT sitoumuksensa, jotka koskevat Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan, jäljempänä 'YK:n peruskirja', tavoitteita ja periaatteita sekä Yhdistyneiden kansakuntien (YK) roolin vahvistamista;

VAHVISTAVAT sitoutumisensa ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeusvälineissä vahvistettuihin demokratian periaatteisiin ja ihmisoikeuksiin sekä oikeusvaltion ja hyvän hallintotavan periaatteisiin;

KOROSTAVAT suhteidensa laaja-alaisuutta ja sitä, että on tärkeää luoda johdonmukaiset puitteet suhteiden kehittämisen edistämiseksi;

ILMAISEVAT yhteisen tahtonsa kehittää suhteitaan kohti tiiviimpää kumppanuutta;

VAHVISTAVAT halukkuutensa syventää ja kehittää poliittista vuoropuheluaan ja yhteistyötä;

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET vahvistaa, syventää ja monipuolistaa yhteistyötään molemmille tärkeillä aloilla kahdensivuisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla siten, että molemmat osapuolet hyötyvät;

ILMAISEVAT sitoutumisensa kahdenvälisen kaupan ja investointien lisäämisen kannalta suotuisan ympäristön luomiseen;

VAHVISTAVAT halunsa tiivistää yhteistyötä oikeuden, vapauden ja turvallisuuden alalla;

TUNNUSTAVAT, että molemmat osapuolet hyötyvät yhteistyön tehostamisesta koulutuksen, kulttuurin, tutkimuksen ja innovoinnin aloilla;

ILMAISEVAT haluavansa edistää taloutta, sosiaaliasioita ja ympäristöä koskevaa kestävästä kehitystä;

OTTAVAT PERUSTAKSI unionin ja Australian välillä tehdyt sopimukset, jotka koskevat esimerkiksi tiedettä, lentoliikennepalveluita, viinialaa, turvallisuusluokiteltujen tietojen turvaamista, teollisuustuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä ja lentomatkatustajietojen vaihtamista;

PANEVAT MERKILLE, että jos osapuolet päättävät tehdä tämän sopimuksen puitteissa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alaa koskevia erillissopimuksia, joita unioni tekee Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan V osaston nojalla, tällaisten tulevaisuudessa tehtävien sopimusten määräykset eivät sido Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja/tai Irlantia, ellei unioni samanaikaisesti Yhdistyneen kuningaskunnan ja/tai Irlannin kanssa ilmoita Australialle niiden aiempien kahdenvälisen suhteiden osalta, että tällaiset sopimukset sitovat Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja/tai Irlantia unionin osana Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan N:o 21 mukaisesti. Vastaavasti tämän sopimuksen täytäntöön panemiseksi edellä mainitun V osaston nojalla myöhemmin toteutettavat unionin sisäiset toimenpiteet eivät sido Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja/tai Irlantia, jos ne eivät ole ilmoittaneet haluavansa osallistua tällaisiin toimenpiteisiin tai hyväksyä ne pöytäkirjan N:o 21 mukaisesti. Osapuolet panevat merkeille myös sen, että tällaiset tulevaisuudessa tehtävät sopimukset tai myöhemmin toteutettavat unionin sisäiset toimenpiteet kuuluvat kyseisiin perussopimukseen liitetyn, Tanskan asemaa koskevan pöytäkirjan N:o 22 soveltamisalaan,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I OSASTO SOPIMUKSEN TARKOITUS JA PERUSTA

1 ARTIKLA

Sopimuksen tarkoitus

1. Tämän sopimuksen tarkoituksena on

- a) luoda osapuolten välille vahvistettu kumppanuus;
- b) luoda puitteet yhteistyön helpottamiseksi ja edistämiseksi useilla molemmille osapuolille tärkeillä aloilla; ja
- c) tehostaa yhteistyötä ratkaisujen kehittämiseksi alueellisiin ja maailmanlaajuisiin haasteisiin.

2. Tässä yhteydessä osapuolet vahvistavat sitoutumisensa korkean tason poliittisen vuoropuhelun tehostamiseen ja toistavat yhteiset arvonsa ja periaatteensa, jotka tukevat niiden kahdenvälisiä suhteita ja muodostavat yhteistyön perustan.

2 ARTIKLA

Yhteistyön perusta

1. Osapuolet sopivat vahvistavansa strategisia suhteitaan ja tehostavansa yhteistyötään kahdenvälisellä, alueellisella ja globaalilla tasolla yhteisten arvojen ja etujen pohjalta.

2. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa demokratian periaatteisiin, ihmisoikeuksiin, perusvapauksiin ja oikeusvaltioon. Demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen, sellaisina kuin ne vahvistetaan ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja sellaisina kuin ne ovat kirjattuina kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa ja taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa, jotka osapuolet ovat ratifioineet tai joihin ne ovat liittyneet, sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen ovat osapuolten sisä- ja ulkopoliitiikan perusta ja olennainen osa tätä sopimusta.

3. Osapuolet vahvistavat vankan tukensa YK:n peruskirjalle ja siinä esitetyille yhteisille arvoille.

4. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa tukea kestäväää kehitystä ja talouskasvua, myötävaikuttaa kansainvälisesti sovittujen kehitystavoitteiden saavuttamiseen ja tehdä yhteistyötä, jotta voidaan puuttua maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin, myös ilmastonmuutokseen.

5. Osapuolet korostavat yhteistä sitoumustaan laaja-alaisiin kahdenvälisiin suhteisiin ja niihin liittyvän yleisen johdonmukaisuuden säilyttämiseen tämän sopimuksen perusteella.

6. Tämän sopimuksen täytäntöönpano perustuu vuoropuhelulle, keskinäiselle kunnioitukselle, tasavertaiselle kumppanuudelle, konsensusperiaatteelle ja kansainvälisen oikeuden kunnioittamiselle.

II OSASTO POLIITTINEN VUOROPUHELU JA YHTEISTYÖ ULKO- JA TURVALLISUUSPOLIITTISISSA KYSYMYKSISSÄ

3 ARTIKLA

Poliittinen vuoropuhelu

1. Osapuolet sopivat tehostavansa säännöllistä poliittista vuoropuheluaan.
2. Poliittisen vuoropuhelun tavoitteena on
 - a) edistää kahdenvälisten suhteiden kehittämistä; ja
 - b) vahvistaa osapuolten yhteisiä lähestymistapoja ja havaita yhteistyömahdollisuudet alueellisten ja maailmanlaajuisten haasteiden ja ongelmien yhteydessä.
3. Osapuolten välistä vuoropuhelua käydään erityisesti seuraavilla tavoilla:
 - a) valtion- tai hallitusten päämiesten tason neuvottelut, kokoukset ja vierailut, joita järjestetään aina, kun osapuolet katsovat tämän tarpeelliseksi;
 - b) ministeritason neuvottelut, kokoukset ja vierailut, myös ulkoministeritason neuvottelut, sekä kauppaa ja muita osapuolten määrittelemiä aiheita käsittelevät ministeritason kokoukset osapuolten määrittelemänä ajankohtina ja niiden määrittelemissä paikoissa;
 - c) säännölliset ylempien virkamiesten kokoukset, joissa käsitellään tarvittaessa kahdenvälisiä kysymyksiä, ulkopoliittikkaa, kansainvälistä turvallisuutta, terrorismin torjuntaa, kauppaa, kehitysyhteistyötä, ilmastonmuutosta ja muita osapuolten määrittelemiä aiheita;
 - d) alakohtaiset vuoropuhelut molempia kiinnostavista kysymyksistä; sekä
 - e) valtuuskuntien vaihto ja muut yhteydet Australian parlamentin ja Euroopan parlamentin välillä.

4 ARTIKLA

Sitoutuminen demokratian periaatteisiin, ihmisoikeuksiin ja oikeusvaltioon

Osapuolet sopivat, että ne

- a) edistävät keskeisiä periaatteita, jotka koskevat demokraattisia arvoja, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltiota, myös monenvälisillä foorumeilla;
- b) tekevät tarvittaessa yhteistyötä ja koordinoivat toimiaan myös kolmansien maiden kanssa demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion edistämiseksi käytännössä;
- c) tukevat osallistumista toistensa pyrkimykseen edistää demokratiaa muun muassa käynnistämällä järjestelyjä, joilla helpotetaan vaalitarkkailuvaltuuskuntiin osallistumista.

5 ARTIKLA

Kriisinhallinta

1. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa yhteistyöhön kansainvälisen rauhan ja vakauden edistämiseksi.
2. Tätä tarkoitusta varten ne tutkivat mahdollisuuksia koordinoida kriisinhallintatoimiaan, myös mahdollista yhteistyötä kriisinhallintaoperaatioissa.
3. Osapuolet pyrkivät panemaan täytäntöön Euroopan unionin ja Australian välisen sopimuksen puitteiden luomisesta Australian osallistumiselle Euroopan unionin kriisinhallintaoperaatioihin.

6 ARTIKLA

Joukkotuhohaseiden leviämisen estäminen

1. Osapuolet katsovat, että joukkotuhohaseiden ja niiden kantolaitteiden leviäminen niin valtiolisille kuin valtioista riippumattomillekin toimijoille on yksi vakavimmista kansainvälisen vakauden ja turvallisuuden uhkatekijöistä.
2. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja osallistuvansa joukkotuhohaseiden.
3. Lisäksi osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja osallistuvansa joukkotuhohaseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseen
 - a) toteuttamalla kaikki tarvittavat toimet kaikkien asiaa koskevien kansainvälisten välineiden allekirjoittamiseksi, ratifioimiseksi tai niihin liittymiseksi tapauksesta riippuen ja niiden panemiseksi kaikilta osin täytäntöön sekä tällaisten välineiden edistämiseksi;
 - b) pitämällä yllä tehokasta kansallista vientivalvontajärjestelmää, jolla valvotaan joukkotuhohaseisiin liittyvien tavaroiden vientiä ja kauttakulkua, mukaan luettuna kaksikäyttöteknologian loppukäytön valvonta, ja johon sisältyvät tehokkaat seuraamukset vientivalvonnan laiminlyömisestä.
 - c) edistämällä kaikkien asiaa koskevien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien täytäntöönpanoa;
 - d) tekemällä yhteistyötä monenvälisillä foorumeilla ja vientivalvontajärjestelmien toiminnassa joukkotuhohaseiden leviämisen estämiseksi;
 - e) tekemällä yhteistyötä ja koordinoimalla tiedotustoimia, jotka liittyvät kemialliseen, biologiseen, säteily- ja ydinturvallisuuteen, turvatoimiin ja leviämisen estämiseen sekä seuraamuksiin; ja
 - f) vaihtamalla tarkoituksenmukaisia tietoja toimenpiteistä, jotka on toteutettu tämän artiklan perusteella ja osapuolten oman toimivallan mukaisesti.
4. Osapuolet sopivat jatkavansa säännöllistä poliittista vuoropuhelua edellä kuvattujen sopimuksen osien täydentämiseksi ja vahvistamiseksi.

7 ARTIKLA

Pienaseet ja kevyet aseet sekä muut tavanomaiset aseet

1. Osapuolet tunnustavat, että pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laiton tuotanto, siirto ja liikkuminen sekä niiden liiallinen keskittyminen, huono hallinnointi, riittämättömästi turvatut varastot ja valvoton leviäminen ovat edelleenkin vakava uhka kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle.
2. Osapuolet sopivat noudattavansa sellaisia velvoitteitaan pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman kaupan torjumiseksi, jotka johtuvat kansainvälisistä sopimuksista, jotka Australia ja unioni ja/tai jäsenvaltiot ovat ratifioineet tai joihin ne ovat liittyneet, ja panevansa ne täysimääräisesti täytäntöön oman toimivaltansa ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien mukaisesti.
3. Osapuolet tunnustavat kansallisten valvontajärjestelmien merkityksen tavanomaisten aseiden siirrossa voimassa olevien kansainvälisten standardien mukaisesti. Osapuolet tunnustavat, että kyseisten valvontatoimien vastuullinen soveltaminen on tärkeää, sillä se edistää kansainvälistä ja alueellista rauhaa, turvallisuutta ja vakautta, vähentää inhimillistä kärsimystä ja estää tavanomaisten aseiden luvaton välitystä.
4. Osapuolet sitoutuvat tältä osin pyrkimään siihen, että ne panevat asekauppasopimuksen täysimääräisesti täytäntöön ja tekevät mainitun sopimuksen puitteissa yhteistyötä toistensa kanssa, mukaan lukien sopimuksen yleismaailmallisuuden ja sen täysimääräisen täytäntöönpanon edistämiseksi kaikissa YK:n jäsenvaltioissa.
5. Osapuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä ja varmistamaan pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman kaupan torjuntaa koskevien toimiensa koordinoinnin, täydentävyyden ja synergian maailmanlaajuisella, alueellisella, osal alueellisella ja kansallisella tasolla varmistaakseen YK:n turvallisuusneuvoston YK:n peruskirjan mukaisesti määräämien asevientikieltojen tehokkaan täytäntöönpanon.

8 ARTIKLA

Kansainvälistä yhteisöä koskettavat vakavat rikokset ja Kansainvälinen rikostuomioistuin

1. Osapuolet vahvistavat, että vakavimmat koko kansainvälistä yhteisöä koskettavat rikokset eivät saa jäädä rankaisematta ja että niiden osalta on varmistettava tehokkaat syytetoimet joko kansallisen tai kansainvälisen tason toimenpitein, myös Kansainvälisessä rikostuomioistuimessa.
2. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä Rooman perussäännön päämäärien ja tavoitteiden edistämiseksi ja sopivat tätä varten
 - a) toteuttavansa edelleen toimia Rooman perussäännön täytäntöönpanemiseksi ja siihen liittyvien välineiden (kuten Kansainvälisen rikostuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen) ratifioinnin ja täytäntöönpanon pohtimiseksi;
 - b) edistävänsä edelleen yleismaailmallista liittymistä Rooman perussääntöön, muun muassa jakamalla muiden valtioiden kanssa kokemuksia Rooman perussäännön ratifioinnin ja täytäntöönpanon edellyttämien toimenpiteiden hyväksymisestä; ja
 - c) suojaavansa Rooman perussäännön loukkaamattomuutta suojelemalla sen perusperiaatteita muun muassa olemalla tekemättä luovuttamattomuussopimuksia (jotka tunnetaan myös nimel-

lä '98 artiklan mukainen sopimus') kolmansien valtioiden kanssa ja kannustamalla muita olemaan tekemättä niitä.

9 ARTIKLA

Yhteistyö terrorismin torjunnassa

1. Osapuolet vahvistavat, että terrorismia on tärkeää ehkäistä ja torjua oikeusvaltioperiaatetta ja ihmisoikeuksia kaikilta osin kunnioittaen ja sovellettavan kansainvälisen oikeuden, myös YK:n peruskirjan, kansainvälisten terrorismin vastaisten yleissopimusten, asiaa koskevien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien, pakolaisoikeuden ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti.

2. Näissä puitteissa ja ottaen huomioon YK:n maailmanlaajuisen terrorisminvastaisen strategian, joka sisältyy 8 päivänä syyskuuta 2006 annettuun YK:n yleiskokouksen päätöslauselmaan 60/288 ja sen täytäntöönpanon uudelleentarkasteluihin, osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä terrorismin ehkäisemiseksi ja tukahduttamiseksi etenkin seuraavasti:

a) vaihtamalla tietoja terroristiryhmistä ja niiden tukiverkostoista kansainvälisen ja kansallisen oikeuden mukaisesti;

b) vaihtamalla näkemyksiä terrorismin torjunnassa käytetyistä keinoista ja menetelmistä, esimerkiksi tekniikasta ja koulutuksesta, ja kokemuksia terrorismin ennaltaehkäisystä,

c) yksilöimällä tulevan yhteistyön alat, joihin kuuluvat muun muassa värväystoiminnan ja radikalisoitumisen ehkäisy ja terrorismin rahoituksen torjunta, ja solmimalla kumppanuuksia kolmansien maiden kanssa;

d) tukemalla, silloin kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista, terrorismin torjuntaan tähtäävää lainvalvontayhteistyötä koskevia alueellisia aloitteita ihmisoikeuksia ja oikeusvaltiota täysin kunnioittaen;

e) syventämällä terrorismin torjuntaa koskevaa kansainvälistä yhteisymmärrystä ja sen normatiivista kehystä ja pyrkimällä yhteisymmärrykseen laajasta kansainvälistä terrorismia koskevasta yleissopimuksesta,

f) edistämällä YK:n jäsenvaltioiden yhteistyötä, jotta YK:n maailmanlaajuinen terrorisminvastainen strategia pantaisiin tehokkaasti täytäntöön kaikin soveltuvuin keinoin; ja

g) vaihtamalla parhaita käytäntöjä, jotka koskevat ihmisoikeuksien suojelua terrorismin torjunnassa.

3. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa tehdä tarvittaessa yhteistyötä terrorismin torjuntaa koskevien valmiuksien kehittämistä koskevan avun antamiseksi muille valtioille, jotka tarvitsevat resursseja ja asiantuntemusta terroristien toiminnan ehkäisemiseksi ja siihen vastaamiseksi.

4. Osapuolet sopivat tekevänsä tiivistä yhteistyötä maailmanlaajuisella terrorisminvastaisella foorumilla ja sen työryhmissä.

5. Osapuolet sopivat käyvänsä edelleen virkamiestasolla säännöllistä vuoropuhelua terrorismin torjunnasta.

10 ARTIKLA

Yhteistyö alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä

Osapuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä vaihtamalla näkemyksiä ja tarvittaessa koordinoimalla kantojaan kansainvälisen ja alueellisen tason järjestöissä ja foorumeilla, kuten YK:ssa ja sen erityisjärjestöissä, Maailman kauppajärjestössä (WTO), G20-ryhmässä, finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmässä (FSB), Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestössä (OECD), Maailmanpankkiryhmässä ja alueellisissa kehityspankeissa, Aasia–Eurooppa-kokouksessa (Asem), Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestössä (Etyj), ASEANin alueellisella foorumilla (ARF), Tyynenmeren saarten foorumilla ja Tyynenmeren yhteisön sihteeristössä.

11 ARTIKLA

Kansainvälinen turvallisuus ja kybertoimintaympäristö

Osapuolet tunnustavat, että on tärkeää tehdä yhteistyötä ja vaihtaa näkemyksiä kansainvälisen turvallisuuden ja kybertoimintaympäristön aloilla, myös käyttäytymisnormeista ja kansainvälisen oikeuden soveltamisesta kybertoimintaympäristössä sekä luottamusta lisäävien toimenpiteiden kehittämisestä ja valmiuksien parantamisesta.

III OSASTO GLOBAALIA KEHITYSTÄ JA HUMANITAARISTA APUA KOSKEVA YHTEISTYÖ

12 ARTIKLA

Kehitys

1. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa kestäväen talouskasvun ja köyhyyden vähentämisen edistämiseen, kansainvälistä kehitystä koskevan yhteistyön lujittamiseen ja avun ja kehityksen tehokkuuden edistämiseen keskittyen erityisesti maakohtaiseen täytäntöönpanoon.

2. Osapuolet tunnustavat yhteistyön arvon sen varmistamisessa, että kehitystoimien painoarvo, kattavuus ja vaikutus lisääntyy.

3. Tämän vuoksi osapuolet sopivat

a) käyvänsä säännöllistä poliittista vuoropuhelua kehitysyhteistyöstä;

b) vaihtavansa näkemyksiä ja tarvittaessa koordinoivansa kehityskysymyksiä koskevia kantojaan alueellisilla ja kansainvälisillä foorumeilla, jotta voidaan edistää inhimillistä kehitystä tukevaa osallistavaa ja kestävää kasvua;

c) vaihtavansa tietoja kehitysohjelmistaan ja koordinoivansa tarvittaessa yksittäisissä maissa toteutettavia toimiaan lisätäkseen panostaan kestäväen talouskasvuun ja köyhyyden poistamiseen edistämällä ohjelmiansa välistä synergiaa, parantamalla työnjakoa ja lisäämällä vaikuttavuutta paikan päällä; ja

d) tekemällä tarvittaessa avunantoa koskevaa delegoitua yhteistyötä toistensa puolesta yhdessä sopimiensa järjestelyjen perusteella.

13 ARTIKLA

Humanitaarinen apu

Osapuolet vahvistavat yhteisen sitoutumisensa humanitaariseen apuun ja pyrkivät tarvittaessa toimimaan koordinoitusti.

IV OSASTO YHTEISTYÖ TALOUS- JA KAUPPAKYSYMYKSISSÄ

14 ARTIKLA

Talouspoliittinen vuoropuhelu

Osapuolet sopivat jatkavansa viranomaistensa välistä vuoropuhelua ja edistävänsä tietojenvaihtoa ja kokemusten jakamista makrotaloudellisista politiikoista ja suuntauksista, mukaan lukien tietojenvaihto talouspolitiikkojen koordinoinnista, jota toteutetaan alueellisen taloudellisen yhteistyön ja integroitumisen puitteissa.

15 ARTIKLA

Vuoropuhelu ja yhteistyö kauppa- ja investointiasioissa

1. Osapuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä turvataksaan edellytykset kaupan ja investointien lisäämiselle niiden välillä ja edistääkseen sitä.
2. Osapuolet ovat sitoutuneet korkean tason vuoropuheluun ja yhteistyöhön kauppaan ja investointeihin liittyvillä aloilla helpottaakseen kahdenvälisiä kauppa- ja investointivirtoja, ehkäisäkseen ja poistaakseen kaupan ja investointien tullien ulkopuolisia esteitä, parantaakseen läpinäkyvyyttä sekä edistääkseen monenvälistä kauppajärjestelmää.
3. Kauppa- ja investointikysymyksistä käytävä vuoropuhelu kattaa seuraavat:
 - a) ylempien virkamiesten tasolla käytävä vuotuinen kauppapoliittinen vuoropuhelu, jota täydennetään ministeritason kauppakokouksilla, jos osapuolet näin sopivat;
 - b) vuoropuhelu maataloustuotteiden kaupasta ja markkinoille saattamisesta sekä terveys- ja kasvinsuojelukysymyksistä; ja
 - c) muut alakohtaiset keskustelut, jos osapuolet näin sopivat.
4. Osapuolet antavat toisilleen tietoja ja vaihtavat näkemyksiä kahdenvälisen ja kansainvälisen kaupan ja investointitoiminnan kehityksestä ja muiden politiikkojen kauppaan ja investointeihin liittyvistä näkökohdista, kuten sääntelykysymyksistä, joilla saattaa olla vaikutusta kahdenväliseen kauppaan ja investointitoimintaan.
5. Osapuolet vaihtavat tietoja poliittisista lähestymistavoistaan vapaakauppasopimuksiin ja niitä koskeviin suunnitelmiin. Tämä sopimus ei edellytä eikä sulje pois vapaakauppasopimuksen neuvottelemista ja tekemistä osapuolten välillä tulevaisuudessa tämän sopimuksen taloutta koskevien määräysten täydentämiseksi ja laajentamiseksi.

6. Osapuolet tunnustavat kaupan vapauttamisen arvon maailmanlaajuisen talouskasvun edistäjänä sekä sen, että tähän on tärkeää pyrkiä sääntöihin perustuvan monenvälisen kauppajärjestelmän kautta, ja vahvistavat sitoutumisensa yhteistyöhön WTO:n puitteissa kaupan vapauttamiseksi edelleen.

16 ARTIKLA

Investoinnit

Osapuolet edistävät houkuttelevan ja vakaan ympäristön kehittämistä kahdensuuntaisia investointeja varten vuoropuhelulla, jonka tarkoituksena on

a) parantaa osapuolten keskinäistä investointeihin liittyvien kysymysten ymmärtämystä ja niitä koskevaa yhteistyötä;

b) tutkia investointivirtoja helpottavia järjestelmiä; ja

c) tukea vakaiden, läpinäkyvien, syrjimättömien ja avoimien sääntöjen laatimista sijoittajia varten, sanotun kuitenkaan rajoittamatta osapuolten sitoumuksia, jotka johtuvat etuuskohtelu-kauppaa koskevista sopimuksista, tai muita kansainvälisiä velvoitteita.

17 ARTIKLA

Julkiset hankinnat

1. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa avoimiin ja läpinäkyviin julkisia hankintoja koskeviin sääntelykehyksiin, joilla osapuolten kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti edistetään kustannustehokkuutta, kilpailukykyisiä markkinoita ja syrjimättömiä hankintakäytäntöjä ja tehostetaan siten osapuolten välistä kauppaa.

2. Osapuolet sopivat tiivistävänsä edelleen kuulemisia, yhteistyötä ja kokemusten ja parhaiden käytänteiden vaihtoa yhteistä etua koskevista julkisten hankintojen alan kysymyksistä, myös osapuolten sääntelykehyksistä.

3. Osapuolet sopivat tutkivansa tapoja edistää edelleen pääsyä toistensa julkisten hankintojen markkinoille ja vaihtavansa näkemyksiä toimenpiteistä ja käytänteistä, joista voisi olla haittaa niiden väliselle julkisia hankintoja koskevalle kaupalle.

18 ARTIKLA

Kaupan tekniset esteet

1. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että normien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjen yhteensopivuuden lisääminen on keskeinen tekijä kaupan helpottamisessa.

2. Osapuolet tunnustavat, että molemmille on etua kaupan teknisten esteiden vähentämisestä, ja sopivat tästä syystä tekevänsä yhteistyötä kaupan teknisiä esteitä koskevan WTO:n sopimuksen puitteissa ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin, todistusten ja merkintöjen vastavuoroista tunnustamista koskevan Euroopan yhteisön ja Australian välisen sopimuksen mukaisesti.

19 ARTIKLA

Terveyteen, kasvinsuojeluun ja eläinten hyvinvointiin liittyvät asiat

1. Osapuolet sopivat lujittavansa terveys- ja kasvinsuojelukysymyksissä tehtävää yhteistyötä ihmisten, eläinten tai kasvien elämän tai terveyden suojelemiseksi osapuolten alueella ottaen huomioon terveys- ja kasvinsuojelutoimista tehdystä WTO:n sopimuksesta, jäljempänä 'SPS-sopimus', johtuvat osapuolten oikeudet ja velvollisuudet.

2. Osapuolet jakavat SPS-sopimuksen sekä asiaa koskevien Codex Alimentarius -komission kansainvälisten standardien, kansainvälisen kasvinsuojeluyhteisöön (IPPC) ja Maailman eläintautijärjestön (OIE) puitteissa tietoa lisätäkseen keskinäistä ymmärtämystään toistensa terveys- ja kasvinsuojelutoimista ja helpottaakseen välillään käytävää kauppaa seuraavasti:

a) säännölliset tapaamiset osapuolten määrittelemillä tarkoituksenmukaisilla foorumeilla näkemysten vaihtamiseksi lainsäädännöstä, täytäntöönpanosta, tarkastus- ja sertifiointijärjestelmistä ja valvontamenettelyistä terveys- ja kasvinsuojelutoimien ja eläinten hyvinvoinnin aloilla sekä terveys- ja kasvinsuojelutoimien soveltamiseen liittyvien ongelmien käsittelemiseksi;

b) pyrkimys soveltaa vievän osapuolen koko alueeseen tuontivaatimuksia, myös alueellistamisen periaatteita;

c) seuraavat SPS-sopimuksen mukaiset toimet:

- i. tuholaisista tai taudeista vapaiden alueiden sekä sellaisten alueiden tunnistaminen, joissa esiintyy vain vähän tuholaisia tai tauteja;
- ii. vievän osapuolen viranomaisen tarkastus- ja sertifiointijärjestelmien tai niiden osan vaatimustenmukaisuuden tarkastaminen;

d) tietojen vaihtaminen terveys- ja kasvinsuojelutoimia ja eläinten hyvinvointia koskevista kysymyksistä, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa osapuolten väliseen kauppaan, kuten kii-reellisistä toimenpiteistä, uusista taudeista ja tuholaisista ja saatavilla olevasta uudesta tieteil-lisestä näytöstä.

3. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja jakavansa tietoja eläinten hyvinvointiin liittyvis-sä asioissa.

4. Osapuolet tekevät terveys- ja kasvinsuojelutoimia ja eläinten hyvinvointia koskevaa yhteis-työtä myös asiaa koskevilla monenvälisillä foorumeilla, kuten WTO:ssa, Codex Alimentarius -komissiossa sekä IPPC:n ja OIE:n puitteissa.

20 ARTIKLA

Tulli

Osapuolet tekevät lainsäädäntönsä puitteissa kahden- ja monenvälistä yhteistyötä tulliasioissa. Tätä varten ne sopivat erityisesti jakavansa kokemuksia ja tutkivansa mahdollisuuksia yksin-kertaistaa tullimenettelyjä sekä varmistaa läpinäkyvyys ja tehostaa yhteistyötä esimerkiksi kaupan helpottamisen, kansainvälisen kaupan turvallisuuden ja varmuuden ja tullipetosten tor-jumisen aloilla.

21 ARTIKLA

Teollis- ja tekijänoikeudet

1. Osapuolet vahvistavat pitävänsä tärkeinä oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan, jotka liittyvät teollis- ja tekijänoikeuksiin, kuten tekijänoikeudet ja lähioikeudet, tavaramerkit, maantieteelliset merkinnät, teollismallit, kasvinjalostajanoikeudet ja patentit, sekä niiden noudattamisen valvontaan niiden tiukimpien kansainvälisten normien mukaisesti, joita kumpikin osapuoli noudattaa.

2. Osapuolet sopivat vaihtavansa tietoja ja jakavansa kokemuksia teollis- ja tekijänoikeuksien hallinnointiin, suojeluun ja täytäntöönpanoon liittyvistä kysymyksistä asianmukaisia yhteistyömuotoja hyödyntäen.

22 ARTIKLA

Kilpailupolitiikka

Osapuolet edistävät kilpailua taloudellisessa toiminnassa panemalla täytäntöön kilpailua koskevat lakinsa ja asetuksensa. Osapuolet sopivat jakavansa tietoja kilpailupolitiikasta ja siihen liittyvistä kysymyksistä sekä tehostavansa toimivaltaisten viranomaistensa välistä yhteistyötä.

23 ARTIKLA

Palvelut

Osapuolet aloittavat perusteellisen vuoropuhelun, jonka tarkoituksena on edistää kahdenvälistä palvelukauppaa ja vaihtaa tietoja osapuolten sääntely-ympäristöistä.

24 ARTIKLA

Rahoituspalvelut

Osapuolet sopivat vaihtavansa edelleen tietoja ja kokemuksia rahoituspalveluihin liittyvistä valvonta- ja sääntely-ympäristöistään ja tiivistävänsä yhteistyötä parantaakseen kirjanpito-, tilintarkastus-, valvonta- ja säätelyjärjestelmiä pankki- ja vakuutuslalla sekä muilla finanssisektorin osa-alueilla.

25 ARTIKLA

Verotus

1. Osapuolet, joiden tavoitteena on vahvistaa ja kehittää taloudellista toimintaa ja jotka ottavat huomioon tarkoituksenmukaisen sääntelykehyksen tarpeen, tunnustavat verotusalan hyvän hallinnon periaatteet, kuten läpinäkyvyyden, tietojenvaihdon ja vahingollisten verokäytäntöjen välttämisen, ja sitoutuvat noudattamaan niitä.

2. Osapuolet pyrkivät toimivaltuuksiensa mukaisesti tekemään yhteistyötä, myös tarkoituksenmukaisilla kansainvälisillä foorumeilla, parantaakseen kansainvälistä yhteistyötä verotuksen alalla ja helpottaakseen lainmukaisten verotulojen keräämistä 1 kohdassa mainittujen hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.

26 ARTIKLA

Läpinäkyvyys

Osapuolet tunnustavat läpinäkyvyyden ja oikeusvarmuuden merkityksen kauppaan liittyvien, tullitariffeja ja kauppaa koskevan vuoden 1994 yleissopimuksen, jäljempänä 'GATT 1994 sopimus', X artiklan ja palvelukaupan yleissopimuksen (GATS) III artiklan mukaisten lakien ja asetustensa hallinnoinnissa, ja sopivat tätä varten tehostavansa yhteistyötä ja vaihtavansa tietoja edistääkseen sääntelyn laatua ja toimivuutta sekä hyvän hallintotavan periaatteita.

27 ARTIKLA

Raaka-aineet

1. Osapuolet tunnustavat, että avoin, markkinapohjainen lähestymistapa soveltuu parhaiten sellaisten puitteiden luomiseen, jotka suosivat investointeja raaka-aineiden tuotantoon ja kauppaan sekä raaka-aineiden tehokkaan jakamisen ja käytön edistämiseen.
2. Osapuolet, jotka ottavat huomioon talouspolitiikkansa ja taloudelliset tavoitteensa ja pyrkivät edistämään kauppaa, sopivat lujittavansa yhteistyötä raaka-aineisiin liittyvissä kysymyksissä tarkoituksenaan vahvistaa sääntöihin perustuvaa raaka-aineiden kaupan maailmanlaajuista kehystä ja edistää läpinäkyvyyttä raaka-aineiden maailmanlaajuisilla markkinoilla.
3. Yhteistyö voi koskea muun muassa seuraavia aiheita:
 - a) tarjontaan ja kysyntään liittyvät kysymykset, kahdenvälistä kauppaa ja investointia koskevat kysymykset ja kansainvälisestä kaupasta juontuvat yhteistä etua koskevat aiheet;
 - b) osapuolten sääntelykehykset; ja
 - c) kaivosteollisuuden kestävään kehitykseen liittyvät parhaat käytänteet, kuten mineraalipolitiikka, maankäytön suunnittelu ja lupamenettelyt.
4. Osapuolet tekevät yhteistyötä kahdenvälisen vuoropuhelun kautta tai asiaankuuluvilla monenvälisillä foorumeilla tai kansainvälisissä elimissä.

28 ARTIKLA

Kauppa ja kestävä kehitys

1. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa edistää kansainvälisen kaupan ja investointitoiminnan kehitystä niin, että siitä on hyötyä kestävä kehityksen tavoitteen saavuttamiseksi, ja pyrkivät varmistamaan, että kyseinen tavoite saavutetaan niiden kauppasuhteiden asiaa koskevilla aloilla.
2. Osapuolet tunnustavat kummankin osapuolen oikeuden vahvistaa kansalliset ympäristön- ja työsuojelun tasonsa ja antaa tai muuttaa asiaa koskevaa lainsäädäntöään ja politiikkaansa kansainvälisesti tunnustettuja normeja ja sopimuksia koskevia sitoumuksiaan noudattaen.
3. Osapuolet tunnustavat myös, että niiden olisi vältettävä edistämästä kauppaa tai investointeja alentamalla tai tarjoutumalla alentamaan sisäisen ympäristö- tai työläinsäädännön mukaista suojaa.

4. Osapuolet vaihtavat tietoja ja kokemuksia toimistaan, joilla edistetään kauppaa ja ympäristöä koskevien sekä sosiaalisten tavoitteiden johdonmukaisuutta ja keskinäistä tukea, sekä VIII osastossa esitetyistä näkökohdista ja vahvistavat vuoropuhelua ja yhteistyötä kestävästä kehityksestä koskevissa asioissa, joita saattaa esiintyä kauppasuhteiden yhteydessä.

29 ARTIKLA

Liiketoimintaa koskeva yhteistyö

1. Osapuolet kannustavat vahvistamaan yritysten välisiä yhteyksiä ja tiivistämään hallinnon ja liike-elämän yhteyksiä toteuttamalla vastavuoroisia vierailuja ja toimia, joihin yritykset osallistuvat, myös Asemin puitteissa.

2. Yhteistyön tavoitteena on erityisesti oltava pienten ja keskisuurten yritysten, jäljempänä 'pk-yritykset', kilpailukyvyn parantaminen. Yhteistyöhön voi sisältyä muun muassa seuraavaa:

a) teknologian siirtojen edistäminen;

b) rahoituksen saantiin liittyvien hyvien toimintatapojen vaihtaminen;

c) yritysten yhteiskuntavastuun ja vastuullisuuden edistäminen; ja

d) normeja ja vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevan olemassa olevan yhteistyön kehittäminen.

3. Osapuolet sopivat helpottavansa ja kehittävänsä vuoropuhelua ja yhteistyötä toimivaltaisten kauppaa ja investointitoimintaa edistävien tahojen kanssa.

30 ARTIKLA

Kansalaisyhteiskunta

Osapuolet kannustavat vuoropuhelua valtiollisten ja valtioista riippumattomien järjestöjen, kuten ammattiliittojen, työnantajajärjestöjen, liike-elämän järjestöjen ja kauppa- ja teollisuuskamarien, välillä tavoitteenaan edistää kauppaa ja investointeja molemmille osapuolille tärkeillä aloilla.

31 ARTIKLA

Matkailu

Osapuolet tunnustavat matkailun arvon unionin ja Australian kansojen keskinäisen ymmärryksen ja arvostuksen syventämisessä sekä matkailun lisääntymisestä saatavat taloudelliset hyödyt ja sopivat tekevänsä yhteistyötä lisätäkseen matkailua molempiin suuntiin unionin ja Australian välillä.

V OSASTO OIKEUSASIOITA, VAPAUTTA JA TURVALLISUUTTA KOSKEVA YHTEISTYÖ

32 ARTIKLA

Oikeudellinen yhteistyö

1. Osapuolet tunnustavat kansainvälisen yksityisoikeuden sekä siviili- ja kauppaoikeuden alalla tehtävän oikeudellisen yhteistyön merkityksen sellaisen toimintaympäristön tukemisessa, joka helpottaa kansainvälistä kauppaa ja investointitoimintaa sekä ihmisten liikkuvuutta. Osapuolet sopivat vahvistavansa yhteistyötään muun muassa neuvottelemalla, ratifioimalla ja panemalla täytäntöön kansainvälisiä sopimuksia, kuten ne sopimukset, jotka on hyväksytty Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin puitteissa.
2. Osapuolet sopivat tarvittaessa helpottavansa ja edistävänsä sovellettavien kansainvälisten välineiden mukaisesti välimiesratkaisuja kansainvälisissä siviili- ja kauppaoikeuden alan riita-asioissa.
3. Rikosasioita koskevassa oikeudellisessa yhteistyössä osapuolet tehostavat keskinäiseen oikeusapuun liittyvää yhteistyötään asiaa koskevien kansainvälisten välineiden pohjalta. Tähän kuuluu tarvittaessa liittyminen YK:n asiaankuuluviin välineisiin ja niiden täytäntöönpano. Siihen voi tarvittaessa kuulua myös asiaankuuluvien Euroopan neuvoston välineiden tukeminen sekä toimivaltaisten Australian viranomaisten ja Eurojustin välinen yhteistyö.

33 ARTIKLA

Lainvalvontayhteistyö

Osapuolet sopivat lainvalvontaviranomaisten, -virastojen ja -yksiköiden välisestä yhteistyöstä sekä osallistumisesta molempia osapuolia koskevien kansainvälisten rikosuhkien torjuntaan. Tähän yhteistyöhön voi sisältyä keskinäisen tutkinta-avun antaminen, tietojen jakaminen tutkintatekniikoista, yhteisen koulutuksen järjestäminen lainvalvontahenkilöstölle sekä muuntyyppinen yhteistoiminta ja apu, josta osapuolet sopivat keskenään.

34 ARTIKLA

Terrorismin, kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunta

1. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä terrorismin ehkäisemiseksi ja tukahduttamiseksi, kuten 9 artiklassa vahvistetaan.
2. Osapuolet toistavat sitoutumisensa yhteistyöhön järjestäytyneen rikollisuuden, talousrikollisuuden, korruption, väärentämisen ja laittoman liiketoiminnan torjumiseksi täyttämällä kaikilta osin voimassa olevat keskinäiset kansainväliset velvoitteensa tällä alalla, mukaan lukien ne, jotka koskevat yhteistyötä korruption avulla saadun omaisuuden tai saatujen varojen takaisin-saamiseksi.
3. Osapuolet tunnustavat lentoliikenteen harjoittajien PNR- eli matkustajarekisteritietojen käsittelemistä ja siirtämistä Australian tulli- ja rajavartiolaitokselle koskevan Euroopan unionin ja Australian välisen sopimuksen merkityksen terrorismirikosten ja vakavan kansainvälisen rikollisuuden estämisessä, havaitsemisessa, tutkimisessa tai niistä syytteeseen panemisessa.
4. Osapuolet edistävät kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen YK:n yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen täytäntöönpanoa, mukaan lukien vahvojen ja tehokkaiden arviointimekanismien edistäminen.

5. Osapuolet edistävät lisäksi korruption vastaisen YK:n yleissopimuksen täytäntöönpanoa, myös vahvan arviointimekanismin käyttöä, ja ottavat tässä yhteydessä huomioon avoimuuden ja kansalaisyhteiskunnan osallistumisen periaatteet.

35 ARTIKLA

Laittomien huumausaineiden torjunta

1. Osapuolet tekevät valtuuksiensa ja toimivaltansa rajoissa yhteistyötä varmistaakseen, että niillä on tasapainoinen ja yhtenäistetty lähestymistapa laittomista huumausaineista yksilöille, perheille ja yhteisöille aiheutuvan haitan minimoimiseen. Huumepolitiikkojen ja toimien tavoitteena on lujittaa laittomien huumausaineiden torjunnan rakenteita, vähentää laittomien huumausaineiden tarjontaa, kauppaa ja kysyntää, puuttua huumausaineiden väärinkäytöstä aiheutuviin terveydellisiin ja sosiaalisiin seurauksiin, edistää riippuvuudesta toipumista sekä jatkaa yhteistyötä, jolla pyritään torjumaan tehokkaasti huumausaineiden kemiallisten lähtöaineiden kulkeutumista huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laittomaan valmistukseen.
2. Osapuolet tekevät yhteistyötä huumausaineiden kauppaa harjoittavien kansainvälisten rikollisverkostojen hajottamiseksi esimerkiksi tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon, koulutuksen tai parhaiden käytäntöjen ja erityisten tutkintatekniikoiden vaihtamisen kautta. Erityisesti panostetaan sen ehkäisemiseen, että rikolliset soluttautuvat lailliseen talouteen.
3. Osapuolet tekevät yhteistyötä vastatakseen uusien psykoaktiivisten aineiden synnyttämään ongelmaan muun muassa vaihtamalla tarvittaessa tietoja ja tiedustelutietoja.

36 ARTIKLA

Kyberrikollisuuden torjunta

1. Osapuolet lujittavat yhteistyötä, jotta ne voivat ehkäistä ja torjua korkeateknologiaan liittyvien rikosten, kyberrikosten ja sähköisten rikosten sekä laittomien, myös terrorististen, sisältöjen levittämistä internetissä, vaihtamalla tietoja ja käytännön kokemuksia kansallisen lainsäädäntönsä ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteidensa mukaisesti ja velvollisuuksiensa rajoissa.
2. Osapuolet vaihtavat tietoja kyberrikoksiin erikoistuneiden tutkijoiden koulutuksesta, kyberrikollisuuden tutkinnasta sekä digitaalisesta rikosteknisestä tutkimuksesta.
3. Osapuolet edistävät kaikilla tarkoituksenmukaisilla tasoilla tietoverkkorikollisuutta koskevan Budapestin yleissopimuksen käyttämistä maailmanlaajuisena normina kyberrikollisuuden torjunnassa.

37 ARTIKLA

Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunta

1. Osapuolet vahvistavat tarpeen tehdä yhteistyötä, jolla estetään niiden rahoitusjärjestelmien käyttäminen kaikenlaisesta rikollisesta toiminnasta, kuten huumausaineiden kaupasta ja korruptiosta, saatavaan tuottoon liittyvään rahanpesuun, ja torjutaan terrorismin rahoitusta. Yhteistyö kattaa myös rikosten tuottoon perustuvan omaisuuden tai varojen takaisin saamisen.

2. Osapuolet vaihtavat asiaan liittyviä tietoja lainsäädäntönsä mukaisesti ja panevat täytäntöön alalla toimivien asiaankuuluvien kansainvälisten elinten, kuten rahanpesunvastaisen toimintaryhmän (FATF), hyväksymiä normeja vastaavia asianmukaisia toimenpiteitä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumiseksi.

38 ARTIKLA

Muuttoliike- ja turvapaikka-asiat

1. Osapuolet sopivat tiivistävänsä vuoropuheluaan ja yhteistyötään asioissa, jotka koskevat muuttoliikettä, turvapaikkakysymyksiä, osallistumista ja monimuotoisuutta.

2. Yhteistyöhön voi kuulua tietojen vaihto lähestymistavoista laittomaan maahanmuuttoon, ihmisten salakuljetukseen, ihmiskauppaan, turvapaikkakysymyksiin, siirtolaisten sosiaaliseen ja taloudelliseen osallistumiseen, rajaturvallisuuteen, viisumeihin, biometriaan ja asiakirjojen turvallisuuteen.

3. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä laittoman maahanmuuton estämiseksi ja valvomiseksi. Tätä varten

a) Australia ottaa takaisin jäsenvaltioiden alueella laittomasti oleskelevat kansalaisensa jäsenvaltioiden sitä pyytäessä ja ilman tarpeettomia muodollisuuksia, joista aiheutuu aiheetonta viivytystä;

b) kukin jäsenvaltio ottaa takaisin Australian alueella laittomasti oleskelevat kansalaisensa Australian sitä pyytäessä ja ilman tarpeettomia muodollisuuksia, joista aiheutuu aiheetonta viivytystä; ja

c) jäsenvaltiot ja Australia antavat kansalaisilleen näihin tarkoituksiin asianmukaiset henkilöllisyystodistukset.

4. Osapuolet tarkastelevat kumman tahansa osapuolen pyynnöstä mahdollisuuksia tehdä Australian ja Euroopan unionin välinen takaisinottosopimus. Tässä yhteydessä tarkastellaan myös tarkoituksenmukaisia kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden takaisinottojärjestelyjä.

39 ARTIKLA

Diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antama suojelu

1. Australia hyväksyy sen, että Euroopan unionin minkä tahansa edustettuna olevan jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaiset voivat antaa Australiassa suojelua sellaisten muiden jäsenvaltioiden puolesta, joilla ei ole tavoitettavissa olevaa ja pysyvää edustusta Australiassa.

2. Unioni ja jäsenvaltiot hyväksyvät sen, että Australian diplomaatti- ja konsuliviranomaiset voivat antaa suojelua kolmannen maan puolesta ja että kolmannet maat voivat antaa suojelua Australian puolesta unionissa sellaisissa paikoissa, joissa Australialla tai kyseisellä kolmannella maalla ei ole tavoitettavissa olevaa ja pysyvää edustusta.

3. Edellä olevan 1 ja 2 kohdan tarkoituksena on poistaa sellaiset ilmoittamis- ja hyväksymisvaatimukset, joita olisi muutoin sovellettava.

4. Osapuolet sopivat helpottavansa konsuliasioita koskevaa vuoropuhelua toimivaltaisten viranomaistensa välillä.

40 ARTIKLA

Henkilötietojen suoja

1. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä varmistaakseen, että henkilötietojen suojan taso vastaa asiaa koskevia kansainvälisiä normeja, kuten OECD:n antamia yksityisyyden suojaa ja rajan yli kulkevia datasiirtoja koskevia suuntaviivoja.

2. Henkilötietojen suojan alalla tehtävään yhteistyöhön voi sisältyä muun muassa tietojen ja asiantuntemuksen vaihto. Siihen voi sisältyä myös sääntelyviranomaisten yhteistyö asiaankuuluvissa elimissä, kuten OECD:n työryhmässä, joka käsittelee tietoturvaa ja yksityisyyden suojaa, ja Global Privacy Enforcement Network -verkostossa.

VI OSASTO YHTEISTYÖ TUTKIMUKSEN, INNOVOINNIN JA TIETOYHTEISKUNNAN ALOILLA

41 ARTIKLA

Tiede, tutkimus ja innovointi

1. Osapuolet sopivat tiivistävänsä yhteistyötään tieteen, tutkimuksen ja innovoinnin aloilla tukeakseen tai täydentääkseen Euroopan yhteisön ja Australian välistä tieteellis-teknistä yhteistyösopimusta.

2. Tiivistetyllä yhteistyöllä pyritään muun muassa

a) ratkaisemaan Australian ja unionin keskeiset yhteiset yhteiskunnalliset haasteet, jotka on tarkastanut ja hyväksynyt Euroopan yhteisön ja Australian välisen tieteellis-teknisen yhteistyösopimuksen 5 artiklalla perustettu tieteellis-teknologisen yhteistyön sekakomitea;

b) saamaan joukko innovointialan julkisen ja yksityisen sektorin toimijoita, myös pk-yrityksiä, mukaan helpottamaan tutkimusyhteistyön tulosten hyödyntämistä sekä molempia osapuolia hyödyttävien kaupallisten tai laajempien yhteiskunnallisten tulosten saavuttamista;

c) vahvistamaan edelleen Australian ja unionin tutkijoiden mahdollisuuksia hyödyntää kummankin osapuolen tutkimus- ja innovointiohjelmien tarjoamia mahdollisuuksia muun muassa

- i. antamalla kattavasti tietoa ohjelmista ja osallistumismahdollisuuksista;
- ii. antamalla ajankohtaista tietoa uusista strategisista painopisteistä;
- iii. tutkimalla mahdollisuuksia käyttää ja vahvistaa yhteistyömekanismeja, kuten twinning-hankkeet, yhteiset ehdotuspyynnöt ja koordinoituidut ehdotuspyynnöt; ja

d) tarkastelemalla Australian ja unionin mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä laajemman alueellisen ja kansainvälisen tutkimus- ja innovaatioyhteistyön käynnistämiseksi ja siihen osallistumiseksi.

3. Osapuolet rohkaisevat lakiensa ja asetustensa mukaisesti oman alueensa yksityistä ja julkista sektoria ja kansalaisyhteiskuntaa osallistumaan toimiin yhteistyön tiivistämiseksi.

4. Tiivistetyssä yhteistyössä keskitytään siviilialan tutkimukseen ja innovointiin, johon kuuluu muun muassa

a) yhteiskunnallisten haasteiden ratkaiseminen molemmille osapuolille tärkeillä aloilla ja kehitystä vauhdittavien keskeisten teknologioiden, kuten avaruustieteen, kehittäminen;

b) tutkimusinfrastruktuuri, myös sähköinen, ja tietojenvaihto muun muassa tutkimusinfrastruktuurien käyttömahdollisuuksista, hallinnoinnista, rahoituksesta ja priorisoinnista; ja

c) tutkijoiden liikkuvuuden lisääminen Australian ja unionin välillä.

42 ARTIKLA

Tietoyhteiskunta

1. Osapuolet, jotka tunnustavat tieto- ja viestintätekniikoiden olevan keskeisessä asemassa nyky-yhteiskunnassa ja ehdottoman tärkeitä taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle, sopivat tämän alan politiikkojaan koskevasta näkemystenvaihdosta.

2. Tämän alan yhteistyössä voidaan keskittyä muun muassa

a) vaihtamaan näkemyksiä tietoyhteiskunnan eri näkökohdista, etenkin sähköistä viestintää koskevasta politiikasta ja sääntelystä, mukaan lukien yleispalvelu, lupien myöntäminen ja yleisvaltuutukset, yksityisyyden ja henkilötietojen suojasta, sähköisestä ja avoimesta hallinnosta, internetin turvallisuudesta ja sääntelyviranomaisten riippumattomuudesta ja niiden toiminnan tehokkuudesta;

b) tutkimusverkostojen, tietojenkäsittelyyn ja tieteelliseen tietoon liittyvien infrastruktuurien ja palvelujen yhteenliitettävyyteen ja yhteentoimivuuteen, myös aluetasolla;

c) uusien tieto- ja viestintätekniikoiden standardointiin, sertifiointiin ja levittämiseen;

d) tieto- ja viestintätekniikoihin ja -palveluihin liittyviin turvallisuus-, luotettavuus- ja yksityisyysnäkökohtiin, joihin kuuluvat verkon turvallisen käytön edistäminen ja tietotekniikan ja kaikenlaisten sähköisten viestintävälineiden väärinkäytön ehkäiseminen, sekä tiedonjakamiseen; ja

e) näkemysten vaihtamiseen toimenpiteistä, joilla voidaan puuttua verkkovierailumaksuja koskeviin ongelmiin, myös silloin, kun ne muodostavat rajatylittävän kaupan esteen.

VII OSASTO YHTEISTYÖ KOULUTUKSEN JA KULTTUURIN ALOILLA

43 ARTIKLA

Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus sekä nuorisio

1. Osapuolet tunnustavat, että yleissivistävä ja ammatillinen koulutus on ratkaisevan tärkeää luotaessa tietopohjaiseen talouteen laadukkaita työpaikkoja ja kestävää kasvua ja että yhteistyö koulutuksen alalla ja siihen liittyvissä nuorisualan kysymyksissä on niiden yhteinen etu.

2. Osapuolet sitoutuvat yhteisten etujensa ja koulutuspolitiikkojensa tavoitteiden mukaisesti jatkamaan EU:n ja Australian vuoropuhelua koulutuspolitiikoista ja tukemaan sopivia yhteistyötoimia yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen sekä nuorison aloilla. Yhteistyö kattaa kaikki koulutuksen osa-alueet ja siihen voi kuulua muun muassa seuraavaa:

a) henkilöiden liikkuvuus opiskelijoiden, korkeakoulujen akateemisen ja hallinnollisen henkilöstön sekä opettajien ja nuorisotyöntekijöiden vaihtotoiminnan edistämisen ja helpottamisen kautta;

b) yhteistyöhankkeet unionin ja Australian koulutuslaitosten välillä tavoitteena edistää opetussuunnitelmien kehittämistä, yhteisiä opinto-ohjelmia ja tutkintoja sekä opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta;

c) institutionaalinen yhteistyö, yhteydet ja kumppanuudet, joiden tavoitteena on edistää kokemusten ja osaamisen vaihtoa, sekä koulutuksen, tutkimuksen ja innovoinnin aidot yhteydet; ja

d) poliittisten uudistusten tukeminen vuoropuhelun, tutkimusten, konferenssien, seminaarien, työryhmien, järjestelmien vertailun ja tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtamisen kautta erityisesti Bolognan ja Kööpenhaminan prosessien ja unionin avoimuusvälineiden mukaisesti.

44 ARTIKLA

Kulttuurialan, audiovisuaalialan ja viestintien alan yhteistyö

1. Osapuolet sopivat edistävänsä yhteistyön tiivistämistä kulttuuri- ja luovilla aloilla parantaakseen muun muassa keskinäistä kulttuuriensa ymmärtämystä ja tuntemusta.

2. Osapuolet pyrkivät toteuttamaan tarvittavia toimenpiteitä kulttuurivaihdon edistämiseksi ja yhteisten aloitteiden käynnistämiseksi kulttuurin eri aloilla hyödyntäen käytettävissä olevia yhteistyövälineitä ja -puitteita.

3. Osapuolet pyrkivät edistämään kulttuurialan ammattilaisten ja taideteosten liikkumista Australian sekä unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä.

4. Osapuolet kannustavat osapuolten kansalaisyhteiskunnan organisaatioita ja yksityishenkilöitä kulttuurienväliseen vuoropuheluun.

5. Osapuolet sopivat tekevänsä etenkin poliittisen vuoropuhelun kautta yhteistyötä asiaankuuluvilla kansainvälisillä foorumeilla, esimerkiksi Yhdistyneiden kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestössä (Unesco), ja tällä yhteistyöllä pyritään saavuttamaan yhteiset tavoitteet ja tukemaan kulttuurin monimuotoisuutta muun muassa panemalla täytäntöön Unescon yleissopimuksen kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä.

6. Osapuolet edistävät, tukevat ja helpottavat instituutioiden ja ammattilaisten välistä yhteydenpitoa, yhteistyötä ja vuoropuhelua audiovisuaalialalla ja viestintien alalla.

7. Osapuolet sopivat tukevansa kulttuuriyhteistyötä Asemin puitteissa erityisesti Aasia-Eurooppa-säätiön (Asef) toiminnan kautta.

VIII OSASTO YHTEISTYÖ KESTÄVÄN KEHITYKSEN, ENERGIAN JA LIIKENTEEN ALOILLA

45 ARTIKLA

Ympäristö ja luonnonvarat

1. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että luonnonvaroja ja biologista monimuotoisuutta on suojeltava, säilytettävä ja hallinnoitava kestävällä tavalla, sillä kyseessä on nykyisen sukupolven ja tulevien sukupolvien kehityksen perusta.

2. Osapuolet vahvistavat yhteistyötään ympäristönsuojelun alalla ja pyrkivät sisällyttämään ympäristökysymykset kaikkiin yhteistyöaloihin, myös kansainvälisesti ja alueellisesti, etenkin seuraavasti:

a) käydään korkean tason vuoropuhelua ympäristöasioista;

b) osallistutaan monenvälisiin ympäristösopimuksiin ja pannaan ne täytäntöön sekä muodostetaan tarvittaessa osapuolten yhteinen lähtökohta ympäristöasioihin, myös monenvälisillä foorumeilla toimimista varten;

c) edistetään geneettisten resurssien saantia, saatavuutta ja kestävää käyttöä kansallisen lainsäädännön ja niiden tällä alalla sovellettavien kansainvälisten sopimusten mukaisesti, jotka osapuolet ovat ratifioineet tai joihin ne ovat liittyneet; ja

d) tuetaan tietojen, teknisen asiantuntemuksen ja ympäristökäytänteiden vaihtoa muun muassa seuraavilla aloilla:

- i. ympäristölainsäädännön voimaansaattaminen ja täytäntöönpano;
- ii. resurssitehokkuus sekä kestävä kulutus ja tuotanto;
- iii. biologisen monimuotoisuuden suojelu ja kestävä käyttö;
- iv. kemikaalien ja jätteiden käsittely;
- v. vesipolitiikka; ja
- vi. rannikko- ja meriympäristön suojelu ja pilaantumisen torjunta.

46 ARTIKLA

Ilmastonmuutos

1. Osapuolet tunnustavat ilmastonmuutoksesta kaikille aiheutuvan maailmanlaajuisen uhan sekä sen, että kaikkien maiden on tarpeen ryhtyä toimenpiteisiin päästöjen leikkaamiseksi, jotta kasvihuonekaasujen pitoisuudet ilmakehässä vakiinnutetaan tasolle, jolla vältetään ihmisen toiminnasta aiheutuvat vaaralliset vaikutukset ilmastojärjestelmään. Osapuolet lisäävät yhteistyötään tällä alalla toimivaltansa rajoissa ja rajoittamatta keskustelua muilla foorumeilla, kuten ilmastonmuutosta koskevan YK:n puitesopimuksen (UNFCCC) yhteydessä. Yhteistyön tavoitteena on muun muassa

a) torjua ilmastonmuutosta siten, että yleistavoitteena on vakiinnuttaa kasvihuonekaasujen pitoisuudet ilmakehässä ottaen huomioon viimeisimmät tieteelliset tiedot sekä tarve siirtyä kestävästä talouskasvusta vaarantamatta kohti vähäpäästöisiä yhteiskuntia toteuttamalla kansallisella tasolla tarkoituksenmukaisia hillitsemis- ja sopeuttamistoimia;

- b) vaihtaa kokemuksia ja tietoja osapuolten sisäisten hillitsemispolitiikkojen ja lähestymistapojen, tapauksesta riippuen myös markkinapohjaisten mekanismien, suunnittelusta, täytäntöönpanosta ja kehityksestä
- c) vaihtaa kokemuksia ja tietoja ilmastotoimiin tarkoitetuista julkisen ja yksityisen sektorin rahoitusvälineistä;
- d) tehdä yhteistyötä vähäpäästöisen teknologian tutkimuksen, kehittämisen, levittämisen, käytönoton ja siirron alalla, jotta voidaan vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja edistää resurssien tehokasta käyttöä talouskasvua vaarantamatta;
- e) vaihtaa tarvittaessa kokemuksia, asiantuntemusta ja parhaita käytänteitä kasvihuonekaasujen vaikutusten seurannasta ja analysoimisesta sekä hillitsemiseen ja sopeuttamiseen tähtäävien ohjelmien ja vähäpäästöisyyteen tähtäävien strategioiden laadinnasta;
- f) tukea tarvittaessa kehitysmaiden hillitsemis- ja sopeuttamistoimia;
- g) tehdä yhteistyötä vakaan, oikeudellisesti sitovan ja kaikkiin maihin sovellettavan kansainvälisen ilmastopoliittisen aikaansaamiseksi.

2. Tätä varten osapuolet sopivat jatkavansa säännöllistä vuoropuhelua ja yhteistyötä poliittisella ja teknisellä tasolla sekä kahdenvälisesti että asiaa koskevilla monenvälisillä ja useammankeskisillä foorumeilla.

47 ARTIKLA

Pelastuspalvelu

Osapuolet tunnustavat tarpeen minimoida luonnon ja ihmisen aiheuttamien katastrofien vaikutukset. Osapuolet vahvistavat yhteisen sitoumuksensa edistää ehkäisyyn, lievitykseen, valmiuteen ja reagointiin liittyviä toimenpiteitä yhteiskunnan ja infrastruktuurin selviytymiskyvyn lisäämiseksi ja tehdä tarvittaessa kahden- ja monenvälistä poliittista yhteistyötä näiden tavoitteiden edistämiseksi.

48 ARTIKLA

Energia

Osapuolet tunnustavat energiasektorin merkityksen ja toimivien energiamarkkinoiden roolin kestävä kehityksen ja talouskasvun kannalta sekä niiden vaikutuksen kansainvälisesti sovittujen kehitystavoitteiden saavuttamiseen ja yhteistyöhön vastattaessa maailmanlaajuisiin ympäristöhaasteisiin ja ilmastohaasteisiin ja pyrkivät toimivaltansa rajoissa lisäämään yhteistyötään tällä alalla tarkoituksenaan

- a) kehittää politiikkoja energiavarmuuden parantamiseksi;
- b) edistää maailmanlaajuisia energiakauppaa ja alan investointeja;
- c) parantaa kilpailukykyä;
- d) parantaa maailmanlaajuisen energiamarkkinoiden toimintaa;

- e) vaihtaa tietoja ja politiikasta saatuja kokemuksia olemassa olevien monenvälisten energiafoorumien kautta;
- f) edistää puhtaan, monimuotoisen, kustannustehokkaan ja kestävä, myös uusiutuvan ja vähäpäästöisen, energiateknologian kehittämistä ja käyttöönottoa;
- g) saavuttaa energian käytössä järkevä taso sekä tarjonnan että kysynnän suhteen edistämällä energiatehokkuutta energian tuotannossa, kuljetuksessa, jakelussa ja loppukäytössä; ja
- h) jakaa parhaita käytäntöjä energian etsinnän ja tuotannon alalta.

49 ARTIKLA

Liikenne

1. Osapuolet pyrkivät tekemään yhteistyötä kaikilla merkityksellisillä liikennepolitiikan osa-alueilla, myös yhdenmukaisessa liikennepolitiikassa, parantaakseen tavaroiden ja matkustajien liikkuvuutta sekä edistääkseen meri- ja lentoliikenteen turvallisuutta ja turvatoimia, ympäristönsuojelua ja kuljetusjärjestelmiensä tehokkuutta.
2. Osapuolten välisellä tämän alan yhteistyöllä pyritään edistämään seuraavia osa-alueita:
 - a) tietojenvaihto osapuolten liikennepolitiikoista ja -käytänteistä, mukaan luettuna ajantasainen tiedotus ehdotetuista muutoksista osapuolten liikennealan vaikuttaviin sääntelyjärjestelmiin;
 - b) Australian ja unionin ilmailualan suhteiden lujittaminen, markkinoille pääsyn ja investointimahdollisuuksien parantaminen sekä sääntelyyn liittyvän yhteistyön ja ilmakuljetusalan taloussääntelyn laajentaminen ja syventäminen lentoturvallisuuden ja turvatoimien alalla tavoitteena tukea sääntelyn lähentämistä ja liiketoiminnan esteiden poistamista sekä yhteistyötä ilmailukenteen hallinnan alalla;
 - c) vuoropuhelu ja yhteistyö, joiden tavoitteena on saada aikaan kaupallisin perustein tapahtuvaan reiluun kilpailuun perustuva rajoittamaton pääsy kansainvälisille meriliikennemarkkinoille ja alan kauppaan;
 - d) vuoropuhelu ja yhteistyö ympäristöön liittyvissä liikennekysymyksissä;
 - e) vuoropuhelu ja yhteistyö ajokorttien vastavuoroiseksi tunnustamiseksi; ja
 - f) yhteistyö kansainvälisillä liikennealan foorumeilla.

50 ARTIKLA

Maatalous ja maaseudun kehittäminen

1. Osapuolet sopivat edistävänsä maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskevaa yhteistyötä.
2. Yhteistyötoimia voitaisiin harkita muun muassa maatalous- ja maaseudun kehittämispolitiikan, maantieteellisten merkintöjen, maatalouden monipuolistamisen ja rakennemuutoksen ja kestävä maatalouden aloilla.

51 ARTIKLA

Kestävä metsänhoito

Osapuolet sopivat edistävänsä kansallisella ja kansainvälisellä tasolla tehtävää yhteistyötä, joka koskee kestävää metsänhoitoa ja siihen liittyviä politiikkoja ja sääntelyä, myös toimia laittomien hakkuiden ja siihen liittyvän kaupan torjumiseksi, ja jolla edistetään hyvää metsähal-
lintoa.

52 ARTIKLA

Meri- ja kalastusasiat

1. Osapuolet lujittavat vuoropuhelua ja yhteistyötä molempia kiinnostavissa meri- ja kalas-
tusalan asioissa. Osapuolet pyrkivät edistämään elollisten meriluonnonvarojen pitkän aikavä-
lin säilyttämistä ja kestävää hoitoa, vaihtamaan tietoja alueellisten kalastuksenhoitojärjestöjen
ja järjestelyjen puitteissa sekä monenvälisillä foorumeilla kuten Yhdistyneiden kansakuntien
elintarvike- ja maatalousjärjestössä (FAO) ja edistämään toimia laittoman, ilmoittamattoman
ja sääntelemättömän kalastuksen (LIS-kalastus) ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja lopettami-
seksi, ekosysteemiin perustuvan lähestymistavan täytäntöönpanemiseksi ja merten ja kalastuk-
sen kestävyyttä koskevan tutkimusyhteistyön edistämiseksi.

2. Osapuolet tekevät yhteistyötä, jonka tarkoituksena on

a) kannustaa sellaisten tehokkaiden toimenpiteiden kehittämiseen, täytäntöönpanoon ja nou-
dattamiseen, joilla varmistetaan kalavarojen pitkän aikavälin säilyttäminen ja kestävä käyttö
sellaisten alueellisten kalastuksenhoitojärjestöjen ja järjestelyjen vastuualalla, joissa osapuolet
ovat mukana;

b) varmistaa asiaankuuluvassa alueellisessa kalastuksenhoitojärjestössä, että laajasti vaeltavia
kalalajeja hallinnoidaan monenvälisesti koko niiden esiintymisalueella;

c) edistää yhdenmukaista lähestymistapaa meriasioihin kansainvälisellä tasolla; ja

d) pyrkiä tarvittaessa helpottamaan kaikin tavoin jäsenyyttä alueellisissa kalastuksenhoitojär-
jestöissä silloin, kun toinen osapuoli on jäsen ja toinen yhteistyötä tekevä osapuoli.

3. Osapuolet käyvät säännöllistä vuoropuhelua muiden kokousten yhteydessä ylempien vir-
kamiesten tasolla vahvistaakseen vuoropuhelua ja yhteistyötä sekä vaihtaakseen tietoja ja ko-
kemuksia kalastuspolitiikasta ja meriasioista.

53 ARTIKLA

Työllisyys- ja sosiaaliasiat

1. Osapuolet sopivat lisäävänsä yhteistyötä työllisyys- ja sosiaaliasioissa, myös globalisaation
ja väestörakenteen muutoksen yhteydessä. Ne pyrkivät edistämään yhteistyötä sekä tietojen ja
kokemusten vaihtoa työllisyys- ja työvoimakysymyksissä. Yhteistyöaloja voivat olla muun
muassa työllisyyspolitiikka, alueellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus, sosiaalinen osalli-
suus, sosiaaliturvajärjestelmät, työelämän suhteet, elinikäinen taitojen kehittäminen, nuoriso-
työllisyys, työterveys ja -turvallisuus, syrjimättömyys ja tasa-arvo, myös sukupuolten tasa-
arvo, sekä yritysten yhteiskuntavastuu ja ihmisarvoinen työ.

2. Osapuolet vahvistavat, että on tarpeen edistää täyttää ja tuottavaa työllisyyttä sekä ihmisarvoista työtä olennaisena osana kestävä kehitystä ja köyhyyden vähentämistä. Tässä yhteydessä osapuolet muistuttavat mieliin Kansainvälisen työjärjestön (ILO) julistuksen sosiaalisesti oikeudenmukaisesta globalisaatiosta.

3. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa noudattaa, edistää ja toteuttaa kansainvälisesti tunnustettuja työelämän normeja ja sosiaalisia standardeja, jotka on vahvistettu työelämän perusperiaatteita ja oikeuksia koskevassa ILO:n julistuksessa.

4. Yhteistyömuotoihin voi sisältyä muun muassa erityisohjelmia, -hankkeita ja -aloitteita yhteisen sopimuksen mukaisesti sekä kahden- tai monenvälinen vuoropuhelu yhteisen edun mukaisissa asioissa.

54 ARTIKLA

Terveys

Osapuolet sopivat edistävänsä keskinäistä yhteistyötä, tietojenvaihtoa ja politiikasta saatujen kokemusten jakamista terveyden ja rajatylittävien terveysongelmien tehokkaan hallinnan aloilla.

IX OSASTO INSTITUTIONAALINEN KEHYS

55 ARTIKLA

Muut sopimukset tai järjestelyt

1. Osapuolet voivat täydentää tätä sopimusta tekemällä erityissopimuksia tai -järjestelyjä millä tahansa tämän sopimuksen kattamalla yhteistyön alalla. Tällaiset erityissopimukset ovat erottamaton osa tällä sopimuksella säänneltyjä yleisiä kahdenvälisiä suhteita.

2. Tämä sopimus ei vaikuta osapuolten välisten muiden sopimusten tulkintaan, toimintaan tai soveltamiseen eikä rajoita sitä. Tämän sopimuksen riitojenratkaisumääräykset eivät etenkään korvaa osapuolten välisiin muihin sopimuksiin sisältyviä riitojenratkaisumääräyksiä eivätkä vaikuta niihin millään tavoin.

3. Osapuolet tunnustavat, että 57 artiklan 7 kohdassa määritelty erityisen kiireellinen tapaus voi myös olla peruste osapuolten välisten muiden sopimusten soveltamisen keskeyttämiselle tai sopimusten irtisanomiselle. Tällaisessa tilanteessa osapuolten on turvauduttava kyseisten muiden sopimusten riitojenratkaisu-, keskeyttämis- ja irtisanomismääräyksiin riitojen ratkaisemiseksi.

56 ARTIKLA

Sekakomitea

1. Osapuolet perustavat sekakomitean, joka koostuu osapuolten edustajista.

2. Sekakomiteassa käydään neuvotteluja tämän sopimuksen täytäntöönpanon helpottamiseksi, sopimuksen yleisten tavoitteiden edistämiseksi ja yleisen johdonmukaisuuden säilyttämiseksi EU:n ja Australian suhteissa.

3. Sekakomitean tehtävänä on:

- a) edistää tämän sopimuksen tosiasiallista täytäntöönpanoa;
- b) seurata osapuolten välisten laaja-alaisten kahdenvälisten suhteiden, myös sopimusten, kehittymistä;
- c) pyytää tarvittaessa tietoja osapuolten välillä tehtyjen muiden sopimusten nojalla perustetuilta komiteoilta tai muilta elimiltä ja tarkastella niiden toimittamia kertomuksia;
- d) vaihtaa näkemyksiä ja tehdä ehdotuksia yhteisen edun mukaisista asioista, tulevat toimet ja niiden toteuttamiseen käytettävissä olevat resurssit mukaan luettuina;
- e) asettaa tämän sopimuksen tarkoitusta koskevia painopisteitä ja määritellä tarvittaessa seuraavat vaiheet tai toimintasuunnitelmat;
- f) etsiä asianmukaisia menetelmiä, jotta voidaan estää mahdollisten ongelmien syntyminen sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla;
- g) pyrkiä ratkaisemaan tämän sopimuksen soveltamisesta tai tulkinnasta mahdollisesti aiheutuvat kiistat 57 artiklan mukaisesti;
- h) tutkia osapuolen esittämät tiedot 57 artiklan mukaisesti; ja
- i) tehdä tarvittaessa päätöksiä tämän sopimuksen erityisten näkökohtien toteuttamiseksi.

4. Sekakomitea tekee päätöksensä yksimielisesti. Se vahvistaa työjärjestyksensä. Se voi perustaa alakomiteoita ja työryhmiä käsittelemään erityiskysymyksiä.

5. Sekakomitea kokoontuu yleensä kerran vuodessa vuorotellen unionin ja Australian alueella. Sekakomitean erityiskokouksia järjestetään jommankumman osapuolen pyynnöstä. Sekakomitealla on puheenjohtaja molempien osapuolten puolelta. Komitea kokoontuu yleensä ylemmien virkamiesten tasolla mutta voi tavata myös ministeritasolla. Sekakomitea voi toimia myös video- tai puhelinyhteyden välityksellä ja vaihtaa tietoja sähköpostitse.

57 ARTIKLA

Täytäntöönpanotavat ja riitojenratkaisu

1. Tämän sopimuksen mukaisessa keskinäisen kunnioituksen ja yhteistyön hengessä osapuolet toteuttavat yleisiä tai erityisiä toimenpiteitä täyttääkseen sopimuksen mukaiset velvoitteensa.

2. Osapuolet sopivat neuvottelevansa mahdollisimman pikaisesti jommankumman osapuolen pyynnöstä erimielisyyksistä, joita tämän sopimuksen soveltaminen saattaa aiheuttaa. Jos tämän sopimuksen soveltamisesta tai tulkinnasta on eriäviä näkemyksiä, jompikumpi osapuoli voi toimittaa asian sekakomitean käsiteltäväksi. Osapuolten on erimielisyyksien pikaista ja sovinnollista ratkaisemista varten esitettävä sekakomitealle kaikki ongelman perinpohjaiseksi tutkimiseksi tarvittavat tiedot.

3. Erityisen kiireellisessä tapauksessa jommankumman osapuolen on välittömästi toimitettava asia sekakomitean käsiteltäväksi ja esitettävä kaikki tilanteen perinpohjaiseksi tutkimiseksi tarvittavat tiedot, jotta voidaan saavuttaa pikaisesti molempien osapuolten kannalta hyväksyttävä ratkaisu. Jos ylempien virkamiesten tasolla kokoontuva sekakomitea ei pysty ratkaisemaan tilannetta 15 päivän kuluessa neuvottelujen aloittamisesta ja viimeistään 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona asia siirrettiin sekakomitean käsiteltäväksi, asia toimitetaan ministerille kiireellistä käsittelyä varten vielä 15 päivän ajaksi.

4. Siinä epätodennäköisessä ja odottamattomassa tapauksessa, että molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun ei ole päästy 15 päivän kuluessa ministeritason neuvottelujen aloittamisesta eikä 45 päivän kuluessa siitä päivästä, jona asia siirrettiin sekakomitean käsiteltäväksi, jompikumpi osapuoli voi päättää ryhtyä tätä sopimusta koskeviin tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin, kuten keskeyttää sopimuksen määräysten soveltamisen tai irtisanoa sopimuksen. Osapuolet tunnustavat, että myös erityisen kiireellinen tapaus voi olla peruste tämän sopimuksen ulkopuolisiin tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin ryhtymiselle osapuolten välisiin muihin sopimuksiin tai yleiseen kansainväliseen oikeuteen perustuvien osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien mukaisesti. Unionissa keskeyttämisspätös edellyttää yksimielistä päätöstä. Australiassa keskeyttämisspätöksen tekee Australian hallitus maan lakien ja asetusten mukaisesti.

5. Osapuolet sopivat, että kaikki päätökset 4 kohdan mukaisiin tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä on perusteltava asianmukaisesti. Päätöksestä on ilmoitettava toiselle osapuolelle välittömästi kirjallisesti. Osapuolet sopivat, että tällaisten toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia ja 55 artiklan 2 kohdan ja kansainvälisen oikeuden yleisten periaatteiden mukaisia.

6. Edellä olevan 4 kohdan mukaiset toimenpiteet on peruttava heti, kun syytä niiden toteuttamiseen ei enää ole. Mainitun 4 kohdan määräyksiin turvautuva osapuoli tarkastelee jatkuvasti päätöksen aiheuttaneen tilanteen kehittymistä ja lopettaa toimenpiteiden toteuttamisen heti, kun se on perusteltua.

7. Osapuolet sopivat, että tämän sopimuksen oikean tulkinnan ja käytännön soveltamisen varmistamiseksi ilmauksella 'erityisen kiireellinen tapaus' tarkoitetaan sitä, että toinen osapuoli syyllistyy 2 artiklan 2 kohdassa ja 6 artiklan 2 kohdassa määrättyjen velvoitteiden erityisen vakavaan ja huomattavaan rikkomiseen, mikä johtaa tilanteeseen, joka edellyttää toisen osapuolen välittömiä toimia. Osapuolet katsovat, että 2 artiklan 2 kohdan ja 6 artiklan 2 kohdan erityisen vakavan ja huomattavan rikkomisen pitäisi olla niin poikkeuksellinen, että se uhkaa kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta.

8. Jos kolmannessa maassa syntynyt tilannetta voidaan pitää vakavuudeltaan ja luonteeltaan sellaisena, että se vastaa erityisen kiireellistä tapausta, osapuolet pyrkivät järjestämään pikaisesti neuvottelut jommankumman osapuolen pyynnöstä vaihtaakseen näkemyksiä tilanteesta ja harkitakseen mahdollisia tilanteen johdosta toteutettavia toimia.

X OSASTO LOPPUMÄÄRÄYKSET

58 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä sopimuksessa 'osapuolilla' tarkoitetaan unionia tai sen jäsenvaltioita taikka unionia ja sen jäsenvaltioita niillä kulloinkin olevan toimivallan mukaisesti sekä Australiaa.

59 ARTIKLA

Rahoitusyhteistyö

1. Pannessaan avustusohjelmia täytäntöön kehitysyhteistyöpolitiikkojensa puitteissa osapuolet tekevät yhteistyötä ehkäistäkseen ja torjuakseen sääntöjenvastaisuuksia, petoksia, korruptiota tai muuta osapuolten taloudellisten etujen kannalta haitallista laitonta toimintaa.

2. Tätä varten unionin ja Australian toimivaltaiset viranomaiset vaihtavat tietoja, myös henkilötietoja, voimassa olevan lainsäädäntönsä mukaisesti ja järjestävät kuulemisia toisen osapuolen niin pyytäessä.

3. Euroopan petostentorjuntavirasto ja Australian toimivaltaiset viranomaiset voivat sopia petostentorjuntaa koskevan yhteistyön lisäämisestä, kuten operatiivisten järjestelyjen toteuttamisesta.

60 ARTIKLA

Tietojen julkistaminen

1. Osapuolet suojaavat tämän sopimuksen perusteella jaettuja tietoja asianmukaisesti tietojen saantia koskevan yleisen edun mukaisesti.

2. Minkään tässä sopimuksessa ei katsota edellyttävän, että osapuolet jakavat tietoa tai antavat käyttöön yhteisiä tietoja, joiden julkistaminen

a) aiheuttaisi vahinkoa

- i. yleiselle turvallisuudelle;
- ii. tiedusteluun, puolustukseen tai armeijaan liittyville seikoille;
- iii. kansainvälisille suhteille;
- iv. rahoitus-, raha- tai talouspolitiikalle;
- v. yksityisyydelle; tai
- vi. oikeutetuille kaupallisille eduille tai liiketoiminnalle, tai

b) olisi muutoin yleisen edun vastaista.

3. Jos tässä artiklassa tarkoitettuja tietoja jaetaan, tiedot vastaanottava osapuoli saa luovuttaa tai julkaista niitä ainoastaan toisen osapuolen luvalla tai silloin, kun se on tarpeen oikeudellisten velvoitteiden noudattamiseksi.

4. Tämän sopimuksen tarkoituksena ei ole poiketa oikeuksista, velvoitteista tai sitoumuksista, joita osapuolilla on niiden välillä vaihdettuja turvallisuusluokiteltuja tietoja koskevien kahdenvälisten sopimusten tai järjestelyjen nojalla.

61 ARTIKLA

Voimaantulo, väliaikainen soveltaminen, kesto ja irtisanominen

1. Tämä sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä tarkoitusta varten tarvittavien oikeudellisten menettelyjen saattamisesta päätökseen.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, Australia ja unioni voivat ennen sopimuksen voimaantuloa soveltaa väliaikaisesti yhteisesti sovittuja sopimuksen määräyksiä. Väliaikainen soveltaminen alkaa kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona Australia ja unioni ovat ilmoittaneet toisilleen väliaikaista soveltamista varten tarvittavien sisäisten menettelyjen saattamisesta päätökseen.

3. Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi. Kumpi tahansa osapuoli voi ilmoittaa toiselle kirjallisesti aikomuksestaan irtisanoa tämä sopimus. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua tästä ilmoituksesta.

62 ARTIKLA

Ilmoitukset

Edellä olevan 61 artiklan mukaiset ilmoitukset tehdään Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle tai Australian ulkoasiain- ja kauppaministeriölle tai niiden seuraajille.

63 ARTIKLA

Alueellinen soveltaminen

Tätä sopimusta sovelletaan alueisiin, joihin sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta niissä määrätyn edellytyksin, sekä Australian alueeseen.

64 ARTIKLA

Todistusvoimaiset tekstit

Tämä sopimus laaditaan kahtena kappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, kroaatin, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.